

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA

Provozně ekonomická fakulta

Studijní program: Provoz a ekonomika

Autor diplomové práce: Kristýna Hromková

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Marie Prášilová, CSc.

ANALÝZA TRHU S NEŽIVOTNÍM POJIŠTĚNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A KOMPARACE S VYBRANÝMI STÁTY

© 2016 ČZU v Praze

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne 31.3.2016

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala paní doc. Ing. Marii Prášilové, Csc., za poskytnuté rady a odborné vedení celé práce.

Abstrakt

Práce je zejména zaměřena na vývoj neživotního pojištění. Dále se budeme soustředit na pojištění průmyslových rizik. Nejprve si vyspecifikujeme možnosti pojištění, která jsou dostupná pro průmysl a podnikatele v České republice. Následně si každý typ pojištění blíže představíme spolu s riziky a pojistnými nebezpečími s tímto druhem pojištění spojenými. Po té navážeme na situaci pojištěnosti v České republice v roce 2014 a na komparaci s vybranými státy a následně si zanalyzujeme pojistný trh. Časové řady promítnou vývoj předepsaného pojistného. Pomocí analýzy časových řad a analýzy trendových funkcí bude predikován vývoj pojistného trhu.

Klíčová slova

Předepsané pojistné, životní pojištění, neživotní pojištění, pojištění majetku, povinné ručení, havarijní pojištění, pojištění odpovědnosti, pojištěnost,

Abstract

The main topic of this thesis is the development of general insurance in the period of 2000-2014. The thesis further focuses on the insurance of industrial risks. Firstly, it specifies the insurance options, which are available for industry and entrepreneurs in Czech Republic. Then it will introduce each type of insurance more closely along with the risks and insurance dangers connected with this type of insurance. Afterwards it will follow with the insurance situation in Czech Republic in 2014 and a comparison with selected states, and consequently it will analyse the insurance market. The development of the prescribed insurance rate will be projected by time series. Finally, with the help of the analysis of time series and the analysis of trend functions, the development of the insurance market will be predicted.

Key words

Written premium, life insurance, non-life insurance, property insurance, motor third part liability, CASCO, casualty, GDP/written premium,

Obsah

Abstrakt.....	1
Abstract.....	1
1. Úvod.....	4
2. Cíl a metodika.....	5
2.1 Cíl.....	5
2.2 Metodika.....	5
2.2.1 Druhy časových řad.....	5
2.3 Elementární charakteristiky časových řad.....	6
2.4 Modely časových řad.....	8
3. Pojistný trh.....	10
3.1 Riziko a pojistné nebezpečí.....	11
3.1.1 Řízení rizik z pohledu problematiky podnikatelského subjektu.....	13
3.2 Technické rezervy pojišťoven.....	14
3.3 Pojištěnost.....	15
3.4 Česká asociace pojišťoven.....	16
3.5 Komerční pojištění.....	16
3.6 Životní pojištění.....	17
3.7 Neživotní pojištění.....	18
3.8 Pojištění motorových vozidel.....	18
3.8.1 Povinné ručení.....	18
3.8.2 Havarijní pojištění.....	19
3.9 Jednotlivé druhy pojištění průmyslových rizik.....	19
3.9.1 Pojištění majetku.....	20
3.9.2 Pojištění přerušení provozu.....	21
3.9.3 Pojištění technických rizik.....	22
3.9.4 Pojištění odpovědnosti včetně odpovědnosti za újmu způsobenou vadným výrobkem.....	22
3.9.5 Pojištění profesní odpovědnosti.....	23
3.9.6 Pojištění zemědělských rizik.....	24
4. Charakteristika pojistného trhu.....	25
4.1 Členění pojistného trhu.....	25
4.2 Faktory ovlivňující pojistný trh.....	25
4.3 Subjekty působící na pojistném trhu.....	26
4.4 Legislativa a dohled v pojišťovnictví.....	26
4.5 Solvency II.....	27
4.1 Podpora pojištění ze strany státu.....	28
5. Analýza pojistného trhu.....	29
5.1 Technické rezervy.....	29
5.2 Předepsané pojistné.....	30
5.3 Pojištěnost – podíl předepsaného pojistného na HDP.....	32
5.4 Pojištěnost ve srovnání s vybranými státy.....	33
5.5 Průměrné pojistné na jednoho obyvatele.....	35
5.6 Koncentrace trhu.....	37
5.7 Neživotní pojištění.....	38
5.8 Pojištění majetku a průmyslu podnikatelů.....	40
5.8.1 Vyplacené pojistné plnění.....	43
5.8.2 Predikce předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů ..	44

5.9	Pojištění odpovědnosti průmyslu podnikatelů	45
5.9.1	Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů 46	
5.10	Pojištění motorových vozidel	48
5.10.1	Havarijní pojištění.....	48
5.10.2	Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů 49	
5.10.3	Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla	50
5.10.4	Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů 52	
5.11	Zemědělské pojištění	53
5.12	Návrhy a doporučení	56
6.	Závěr	58
7.	Zdroje.....	60
8.	Seznam grafů a tabulek a obrázků	62
9.	Přílohy.....	64

1. Úvod

Pojistný trh je neodmyslitelnou součástí finančního trhu, který se významně podílí na národním hospodářství. Na tomto trhu vnímáme komplexní vztahy mezi účastníky, kteří vstupují na trh s různými motivy. Na jedné straně stojí poskytovatelé pojištění tzv. pojistitelé, kterými jsou pojišťovny. Ty vstupují na pojistný trh z ekonomických důvodů. Na straně druhé jsou uživatelé tzv. pojistníci nebo pojištěné osoby či subjekty, kteří přenášejí rizika nahodilých situací na pojišťovací instituce. Pojištění slouží jako jeden z nástrojů eliminace rizika.

Již z historie vyplývá, že prostředky jednotlivců nejsou ve většině případů dostatečné pro ochranu před negativními vlivy přírody nebo nežádoucího chování jiných osob. Pojišťovnictví se již řadu let vyvíjí souběžně s tím, jak se vyvíjí společnost, a s tím jsou spojeny konkretizace možných rizik, prevence těchto rizik a vznik nových pojistných produktů, které reagují na vývoj společnosti a pojistného trhu.

Pojistný trh se zpravidla rozděluje na životní a neživotní. Neživotní pojištění se dále rozděluje na pojištění majetku a odpovědnosti. V uplynulých letech došlo ke změně charakteristik rizik, která jsou eliminována prostřednictvím pojištění. Dochází například k rozsáhlejšímu výskytu přírodních katastrof, které jsou následkem klimatických změn, také dochází k geopolitickým změnám, které mají za následek například terorismus, na pojistný trh mají dopad i negativní důsledky globalizace, či škody vzniklé v důsledku technického a technologického vývoje. V důsledku zvyšujícího se počtu škod a výplat pojistného plnění jsou pojistitelé nuceni se vyrovnávat, jak s kvalitativními tak kvantitativními změnami.

Pojistný trh je vymezen právním rámcem a situace na trhu je ovlivňována ekonomickými podmínkami, kde pojišťovny působí. Pro sledování vývoje pojistného trhu a dynamiky používáme ukazatele, které vyplývají z objemu obchodů. Mezi tyto ukazatele patří vývoj předepsaného pojistného, výše technických rezerv, pojištěnost, počet pojišťoven, výplaty pojistného plnění.

2. Cíl a metodika

2.1 Cíl

Cílem práce je, vytvořit zjednodušující představu o tom, jak bude vypadat vývoj předepsaného pojistného po roce 2014. Generující proces hledáme na základě časové řady. Vycházet budeme z časové řady předepsaného pojistného neživotního pojištění, a to především pojištění majetku a odpovědnosti u průmyslového pojištění, pojištění motorových vozidel a zemědělského pojištění v České republice v letech 2000 až 2014 a posoudíme vývoj předepsaného pojistného na základě vybraných elementárních statistik časových řad a trendové funkce. Dále bude provedena komparace pojištěnosti s vybranými státy.

2.2 Metodika

Časovou řadu lze chápat jako realizaci stochastického procesu. Každá náhodná veličina nabude (ve skutečnosti) právě jedné konkrétní hodnoty (y_i). Tyto hodnoty pak tvoří časovou řadu.

Stochastický proces můžeme chápat jako generující proces vytvářející časovou řadu, nebo-li řadu hodnot. Tento generující proces má vlastnosti charakterizované parametry (střední hodnota, rozptyl, korelace). Tyto vlastnosti stochastického procesu určují tvar časové řady.

2.2.1 Druhy časových řad

Časové řady lze podle charakteru ukazatele rozdělit na okamžikové a intervalové časové řady. Okamžikové časové řady jsou stanovené hodnotami, které se vztahují k určitému časovému okamžiku nebo k určitému datu. Oproti tomu intervalové časové řady vyjadřují kolik událostí vzniklo, spotřebovalo se, či zaniklo za daný časový interval.

Časové řady lze rozdělit na dlouhodobé, krátkodobé a vysokofrekvenční. Dlouhodobé časové řady mají periodicitu delší než jeden rok, krátkodobé časové řady jsou obvykle kvartální nebo měsíční a vysokofrekvenční jsou např. týdenní. Denní používají se spíše na burze cenných papírů. [1]

2.3 Elementární charakteristiky časových řad

K nejjednodušším elementárním charakteristikám lze zařadit průměry hodnot časových řad, tempo růstu, difference různého řádu a bazické indexy. Pomocí elementárních charakteristik je možné porovnávat hodnoty jednotlivých členů časové řady. [1]

Průměry časových řad

Podle druhu časové řady lze rozlišit průměr intervalové časové řady a průměr okamžikové řady (chronologický průměr). Průměr intervalové časové řady \bar{y} se vypočítá jako aritmetický průměr hodnot časové řady v jednotlivých intervalech. Vzorec pro výpočet průměru intervalové časové řady je následující:

$$\bar{y} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n y_i \quad [1]$$

Chronologický průměr je rovněž označován jako \bar{y} . Lze rozlišit dvojí chronologický průměr a to vážený a nevážený. Pokud jsou vzdálenosti mezi časovými okamžiky konstantní tak použijeme nevážený (prostý) chronologický průměr. Vzorec prostého chronologického průměru má tvar:

$$\bar{y} = \frac{1}{n-1} \left[\frac{y_1}{2} + \sum_{i=2}^{n-1} y_i + \frac{y_n}{2} \right] \quad [1]$$

Pokud však vzdálenosti mezi časovými okamžiky nejsou konstantní, tak využijeme vážený chronologický průměr. Vzorec pro vážený chronologický průměr je následující:

$$\bar{y} = \frac{\frac{y_1 + y_2}{2} d_1 + \frac{y_2 + y_3}{2} d_2 + \dots + \frac{y_{n-1} + y_n}{2} d_{n-1}}{\sum_{i=1}^{n-1} d_i} \quad [2]$$

Tempo růstu

Tempo růstu či poklesu jednotlivých hodnot časové řady je dáno tzv. koeficienty růstu k_i . Koeficient růstu udává, kolikrát se zvýšila hodnota časové řady v daném okamžiku oproti předcházejícímu období. Pokud tento koeficient vyjádříme v procentech, tedy vynásobíme 100, jedná se o tempo růstu. Vzorec pro výpočet koeficientu růstu je následující:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

[1]

U koeficientu růstu lze stanovit i průměrný koeficient růstu \bar{k} za celou časovou řadu. Průměrný koeficient růstu vyjadřuje průměrnou změnu koeficientu růstu za jednotkový časový interval. Vzorec pro výpočet je následující:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_2}{y_1} \times \frac{y_3}{y_2} \times \dots \times \frac{y_n}{y_{n-1}}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

[1]

Diference

Diference mohou být prvního i vyššího řádu. Diference prvního řádu se označuje jako tzv. absolutní přírůstek. Značí se dy_t a vyjadřuje rozdíl dvou po sobě jdoucích hodnot časové řady. Pro výpočet se využívá následující vzorec:

$$dy_t = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n \quad [1]$$

Druhé absolutní diference vyjadřují rozdíl dvou sousedních absolutních přírůstků, tedy prvních absolutních diferencí. Stanovují absolutní zrychlení (zpomalení) vývoje v časové řadě. Vzorec je následující:

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n \quad [1]$$

Bazický index

Bazický index udává procentuální změnu hodnot daného znaku, která je měřená v rozdílných obdobích a vztažená k úrovni výchozího bazického indexu. Vzorec pro výpočet je následující:

$$BI = \frac{y_t}{y_0}, \quad t = 1, 2, \dots, n \quad [1]$$

2.4 Modely časových řad

Při provádění analýzy časových řad se vychází z předpokladu, že uvažovaná časová řada obsahuje tři složky:

- trend, který nám charakterizuje dlouhodobost a hlavní vývoj časové řady
- periodické kolísání, které je důsledkem opakujících se faktorů, u periodického kolísání je rozlišováno cyklické kolísání a sezónní kolísání
- náhodné kolísání, které je vyvoláno vedlejšími faktory časové řady [1]

Popis trendové složky

Popis tendence vývoje časové řady je jedním z nejdůležitějších při provádění analýzy časových řad. Charakterizuje tendenci vývoje časové řady.

Periodická složka zobrazuje periodicky opakující se faktory působící na sledovaný jev a dle délky periodicity rozlišujeme:

- cyklické kolísání – pravidelně se opakující výkyvy v období delším než 1 rok
- sezónní kolísání – charakteristické roční periodou
- krátkodobé kolísání – výkyvy časové řady se opakují v období kratším než 1 rok
- Náhodné kolísání je vyvoláno vedlejšími faktory náhodného charakteru a projevuje se drobnými a nepravidelnými jevy časové řady, které lze těžko předvídat. [2,3]

Klasické modely trendu

Vývoj dynamiky časové řady je charakterizován trendovými funkcemi. Pomocí trendové funkce dojde k získání souhrnné informace o charakteru hlavní tendence ve vývoji analyzovaného ukazatele v čase. Za předpokladu neměnného charakteru funkce lze navíc modelovat i další vývoje trendu do budoucna. [2,3]

Trendové funkce:

lineární	$y_t = a + bt,$	$t = 1, 2, \dots, n,$	
kvadratická	$y_t = a + bt + ct^2,$	$t = 1, 2, \dots, n,$	
exponenciální	$y_t = ab^t,$	$t = 1, 2, \dots, n,$	
logaritmická	$y_t = a + b \log t,$	$t = 1, 2, \dots, n.$	[2,3]

Pro rozhodnutí o volbě vhodnosti modelu trendové funkce je provedení grafické analýzy spolu s využitím elementárních charakteristik. Tento postup je do určité míry nepřesný a subjektivní a doplňuje se o exaktní prostředky.

- Index determinace - I^2 - charakterizuje míru shody vzoru a zjištěných empirických dat. I^2 je bezrozměrné číslo splňující relaci $0 \leq I^2 \leq 1$, přičemž platí, že čím je hodnota blíže číslu 1, tím model lépe popisuje zkoumaný jev. $I^2 = 1 - \frac{\sum (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum (y_t - \bar{y})^2}$ [2,3]
- Index korelace - I - index korelace je první odmocninou indexu determinace a platí, že čím bude hodnota indexu korelace blíže číslu 1, tím lépe tento model vystihuje zákonitosti vývoje příslušné řady. (2) $I = \sqrt{I^2}$ [2,3]

Předpovědi časových řad

Klíčovou úlohou analýzy časových řad je konstrukce předpovědí. Ve statistice jsou nejčastěji používány metody extrapolace časových řad. Podstata extrapolace spočívá v přenesení zákonitostí vývoje pozorovaného procesu z minulosti do budoucnosti. Předpověď jednotlivých hodnot se provádí na základě bodového nebo intervalového odhadu. Konkrétní odhad dané hodnoty nám představuje bodový odhad, který je téměř vždy zatížen určitou chybou. [2,3]

3. Pojistný trh

Pojistný trh je neodmyslitelnou součástí finančního trhu, který se významně podílí na národním hospodářství. Na tomto trhu vnímáme komplexní vztahy mezi účastníky, kteří vstupují na trh s různými motivy. Na jedné straně stojí poskytovatelé pojištění tzv. pojistitelé, kterými jsou pojišťovny. Ty vstupují na pojistný trh z ekonomických důvodů, a to dosažení zisku. Na straně druhé jsou uživatelé tzv. pojistníci nebo pojištěné osoby či subjekty, kteří přenášejí rizika nahodilých situací na pojišťovací instituce. [5,6]

Dle Ducháčkové (2005) má pojištění charakter peněžních vztahů. Je to efektivní tvorba a rozdělování peněžních prostředků prostřednictvím pojistných fondů, které tvoří pojišťovny. Část prostředků ukládá pojišťovna do pojistných rezerv a ostatní částky používá k vyplácení pojištění. Pojištění je právní vztah, který vzniká na základě pojistné smlouvy nebo právního předpisu (zákona). Pojištění je v zásadě založeno na principu solidarity, podmíněné návratnosti a zároveň neekvivalentnosti vložených prostředků. Jde o právní vztah, který vzniká na základě pojistné smlouvy. [10]

Smyslem pojištění je eliminace rizika, proto je pojištění chápáno jako přesun rizika negativních dopadů nahodilých událostí na speciální instituci, kterou je pojišťovna.

Pojištění je založeno na třech principech, kterými jsou princip solidarity, podmíněná návratnost a neekvivalentnost. Principem solidarity se rozumí, že ten, kdo uzavírá pojištění, se podílí na tvorbě finančních rezerv pojišťovny. Z daných rezerv se dále kompenzují pojistné události, které byli pojištěny u dané pojišťovny. Podmíněnou návratností je chápáno, že pojistné plnění je pojišťovnou vyplaceno jen tehdy vznikne-li pojistná událost. Neekvivalentností v pojišťovnictví se rozumí, že pojistné plnění není závislé na výši zaplaceného pojistného, ale na sjednaných pojistných částkách či limitech. [5]

Shrneme-li si všechny tyto tři principy, tak v praxi to znamená, že pokud nastane pojistná událost, neobdrží finanční prostředky ten, kdo je do pojištění vložil, neobdrží ani jejich část zpět, ale budou vyplaceny jen těm, které postihla nahodilá událost, jež je

kryta pojistnou smlouvou. A to i v případě, že objem výplaty pojistného plnění převyšuje objem vložených prostředků do pojištění. [5,6]

3.1 Riziko a pojistné nebezpečí

Riziko je určitá míra nejistoty, která se dá měřit. Je to možnost vzniku dané události s určitou mírou pravděpodobnosti. V pojišťovnictví jsou rizika obsahově vymezena a je důležitá nahodilost a nepředvídatelnost vzniku daného rizika. Opakem je pravá nejistota, která se nedá měřit, a objektivní rozdělení pravděpodobnosti je nespécifikovatelné. [6,8]

Čistá rizika

Čistá rizika jsou charakterizována ztrátovou, v lepším případě vyrovnanou situací. Příkladem těchto rizik jsou havárie motorového vozidla, úraz v zaměstnání, požár domu. V případě, kdy nastane toto riziko, nedojde k zisku a v případě, že událost nenastane, tak se stav nezmění. [6,8]

Rozlišujeme čisté riziko z různých stránek:

- a) objektivní riziko – je dáno objektivními faktory, kterými je prostředí, ve kterém se předmět nachází
- b) subjektivní riziko – je dáno subjektivními faktory, např. vztahem k osobě majitele, není možno je posoudit z finančního hlediska.

Jedním z největších živelních rizik (vzhledem k dopadu, které případný vznik škody na majetek může mít), která ohrožují jakýkoli majetek, je požární riziko.

Požární riziko stavebního objektu nebo jeho části je určeno charakterem objektu, jeho funkcí, technickým a technologickým zařízením, konstrukčním, dispozičním a urbanistickým řešením a vyjadřuje je výpočtové požární zatížení. [6,8]

Spekulativní (záměrná rizika)

Jsou rizika s výhledem zisku. Výsledkem může být jak ztráta, tak vyrovnaná situace nebo zisk. Jsou alternativou ke skutečným rizikům. Příkladem může být například investice do cenných papírů. [6,8]

Finanční rizika

Finanční riziko je riziko, u kterého lze výsledek posuzovat z peněžního hlediska a kdy lze výsledku přiřadit určitou hodnotu. V této souvislosti se výraz finanční riziko vztahuje spíše k výsledku než k povaze rizika samotného. Ve světě podnikání se zabýváme hlavně riziky, které mají finančně měřitelný výsledek. [6,8]

Risk management

Risk management je chápán jako koncepce komplexního zabezpečení firmy proti případnému vzniku škod. Mezi nejobtížnější úkoly společnosti, vrcholového vedení nebo i samotných zaměstnanců patří minimalizace rizik spojených s řízením společnosti.

Risk management představuje systematické řízení rizik, Jedná se o ucelený proces identifikace, kvantifikace hrozeb a pojistných nebezpečí, která ohrožují podnikatelskou činnost společnosti. Risk management dává doporučení nastavení mechanismů vedoucí k eliminaci rizik a snížení kontrol. [6,8]

Risk management je zaměřen na následující oblasti:

- požární ochrana majetku
- rizika provozní činnosti
- zabezpečení majetku proti odcizení
- ochrana majetku proti povodním a záplavám
- vliv na životní prostředí
- přerušení provozu (kontingenční plánování)
- spolehlivost strojního a elektronického zařízení
- odpovědnost za bezpečnost výrobků (stažení výrobku z trhu) [6,8]

3.1.1 Řízení rizik z pohledu problematiky podnikatelského subjektu

Z hlediska problematiky řízení podnikatelských rizik bude užitečné vycházet z chápání rizika jako možnosti, že s určitou pravděpodobností dojde k události, jež se liší od předpokládaného stavu či vývoje. Riziko by nemělo být směřováno respektive redukováno na pouhou pravděpodobnost, neboť zahrnuje jak samostatnou pravděpodobnost, tak kvalitativní rozsah dané události. [6,8]

Pojetí rizika z pohledu podnikatelského subjektu je chápáno jako nebezpečí nedosažení předpokládaného hospodářského výsledku, a to s určitou odchylkou.

Rozeznáváme odchylky kladné, které jsou zpravidla žádoucí (např. vyšší zisk, získávání většího tržního podílu atd.), záporné – nežádoucí (např. nižší zisk, pokles tržního podílu atd.) [6,8]

Příčiny vzniku rizika

Samotné příčiny vzniku podnikatelských rizik jsou přitom velmi různorodé. Agregujeme-li je do skupin, rozeznáváme:

- objektivní - nezávislé nečinností podniku, např. ekonomické – změna poptávky, úrokové sazby, devizové kurzy, makroekonomické a politické prostředí, mezinárodní prostředí, politické a legislativní prostředí
- subjektivní - zaviněné činností managementu – techniky a technologie, prodejní ceny, investiční činnost, zvolená strategie
- provozní - např. havárie stroje
- inovační - zavádění nového výrobku na trh
- investiční – investice do majetku společnosti, výstavba hal, rekonstrukce,

Zdrojem rizika, dopadajícím na podnikatelské subjekty, jsou všechny uvedené příčiny. Tyto příčiny mohou být přímo ovlivňovány, kontrolovány a nebo alespoň v omezením rozsahu a do určité míry regulovány řízením rizik. [6,8]

Model rizikového řízení v organizaci z pohledu pojišťovny:

1. Všechny činnosti podniku obsahují riziko.
2. K vzájemné interakci mají tendenci především rizika spojená s lidmi, prostředím, výrobky a podnikovým majetkem.
3. Rizika se v průběhu doby mění, mohou se jak zlepšovat, tak zhoršovat.
4. Rizikový management se musí zabývat všemi riziky, i přesto že je rozdíl mezi čistým a spekulativním rizikem, neměla by být řízena odděleně.
5. Součástí podnikové kultury musí být snaha eliminace.
6. Návrhy změn rizik musí být přijaty a systematicky dodržovány, aby byla eliminace rizik účinná.
7. K ekonomickým zlepšením a spolehlivým hodnocením rizik vedou analýzy rizika.
8. Rizikový management by se měl zabývat především preventivními opatřeními, než se výhradně orientovat na řízení vzniklých ztrát. Poučení získaná ze vzniklých škod zlepšují znalosti a pochopení rizik.
9. Dobré strategické rozhodování může zabránit ztrátám. [6,8]

3.2 Technické rezervy pojišťoven

Jelikož je pojišťovnictví založeno na principu solidarity a nahodilosti a jedná se o dlouhodobý obchod mezi pojišťovnami a klienty, a pojistitelé musejí vytvářet rezervy, proto je pojištění úzce spojováno s vytvářením a spravováním rezerv. Z přijatého pojistného se v pojišťovnách vytvářejí pojistně technické rezervy a jsou využívány tehdy, pokud pojišťovna nemůže využít běžné příjmy na výplatu pojistného plnění běžným způsobem. Technické rezervy jsou pro pojišťovny velmi důležité a ukazují stabilitu pojišťovny a jsou velmi striktně kontrolovány regulátorem trhu. Jsou zde určitá pravidla pro tvorbu rezerv a to explicitně pro životní a neživotního pojištění. Tyto rezervy musí být oddělené zvláště pro životní a neživotní pojištění. Hospodaření pojišťoven je úzce spjato s tvorbou peněžních prostředků, které budou potřebovat pro krytí budoucích závazků a jedním z hlavních nástrojů je tvorba pojistně technických rezerv, které jsou charakterizovány v případě potřeby vysokou likviditou a také vyrovnávají výkyvy v případě neočekávaných vysokých částkách pojistného plnění. [6,8]

3.3 Pojištěnost

Pojišťovnictví můžeme rozdělit na několik činností, kterými jsou pojišťovací činnost, zajišťovací činnost a zprostředkovatelská. Všechny tyto činnosti mají význam v hospodářství státu a podílí se na HDP. V národním hospodářství mohou nastat situace, které působí na ekonomiku nepříznivě a pojištění je jedním z nástrojů řízení rizik, které můžete tuto situaci vyrovnat.

Prostřednictvím pojištěnosti můžeme srovnávat vyspělost pojistného trhu dané země na globální úrovni. Tyto ukazatele nám především ukazují využití komerčního pojištění.

Mezi hlavní sledované ukazatele patří objem předepsaného pojistného, meziroční nárůst předepsaného pojistného, předepsané pojistné na jednoho obyvatele a komplexní ukazatel předepsané pojistné ve vztahu k hrubému domácímu produktu.

Pomocí předepsaného pojistného na jednoho obyvatele a předepsaného pojistného na HDP se hodnotí úroveň vyspělosti pojistného trhu na globální úrovni. Tento indikátor nám implementuje míru využití pojištění v dané zemi a je do ovlivňován výší HDP dané země. [6,8]

Mezi faktory, které ovlivňují pojištěnost řadíme tyto:

- vývoj na finančních trzích,
- podobu a strukturu finančního trhu,
- legislativní prostředí a pravidla pojistného práva,
- ekonomickou úroveň země – závisí na HDP, vývoji a hodnotách inflace, úrovni nezaměstnanosti, úrovni příjmů obyvatelstva a struktury výdajů obyvatelstva
- otevřenost ekonomiky,
- rozvinutost odvětví pojišťovnictví apod. [6,8]

Faktorem, který ovlivňuje rozsah a úroveň pojistného trhu nejvíce, je ekonomická úroveň dané země. K hodnocení vyspělosti ekonomické úrovně se bere ukazatel HDP. K tomu, abychom zjistili úroveň pojištěnosti dané země, používáme podíl předepsaného pojistného na HDP.

Hrubý domácí produkt je makroekonomický ukazatel, který slouží k porovnání vývoje ekonomiky jednotlivých států. Standardním sledovaným obdobím je jeden rok. Můžeme

charakterizovat jako celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vytvořenou na daném území v našem případě na území České republiky vybraných států a Evropské unie. Jsou zde zahrnuty nově vytvořené hodnoty. T tyto hodnoty nám ukazují rozvoj dané ekonomiky země. [6,8]

3.4 Česká asociace pojišťoven

Česká asociace pojišťoven (dále jen ČAP) je zájmové sdružení komerčních pojišťoven působících na českém pojistném trhu. *Posláním ČAPu je koordinovat, zastupovat, hájit a prosazovat společné zájmy pojišťoven ve vztahu k orgánům státní správy a dalším osobám i ve vztahu k zahraničí.* ČAP vznik v roce 1994 a má celkem 28 řádných členů a 2 se zvláštním statutem. Podíl členských pojišťoven na předepsaném pojistném je 98%. [13]

- zpracovávat připomínky k právním předpisům týkajícím se pojišťovnictví, pojištění nebo jiných zájmů pojišťoven a prosazovat nezbytné úpravy, české i evropské legislativy,
- vytvářet nástroje zábrany škod a pojistných podvodů,
- sjednocovat pravidla a postupy členů v oblasti technické, informační i statistické,
- vytvářet informační nástroje pro veřejnost a objektivně a srozumitelně informovat o vývoji pojistného trhu, pojistných produktech a novinkách,
- přispívat k odborné informovanosti členů a zabezpečovat vzdělávání,
- vytvářet pravidla etického chování v pojišťovnictví,
- působit při odstraňování rozporů mezi členy asociace, dbát na dodržování zásad

[13]

3.5 Komerční pojištění

Jedná se o soukromé pojištění, které není hrazeno z veřejného rozpočtu. Sjednávání tohoto pojištění je do určité míry dobrovolné. Zájemci o pojištění si toto pojištění sjednávají na základě vlastních potřeb a z obav vnímání určitého rizika. U komerčního pojištění je zásada ekvivalence, od které se odráží výše pojistného a také pojistné krytí. *Hlavní význam komerčního pojištění je ve stabilizaci ekonomických subjektů, v ovlivňování fungování tržní ekonomiky v důsledku krytí ztrát z pojistného plnění*

v případě vzniku nahodilé události, uplatnění odpovědnosti ekonomických subjektů za svoji finanční stabilitu a sociální situaci, a v makroekonomickém významu komerčního pojištění v souvislosti s tvorbou a investováním rezerv pojišťoven na finančním trhu.

[10]

Komerční pojištění se rozděluje do dvou odvětví, které se díky odlišnosti povahy rizik rozdělují na pojištění životní a pojištění neživotní. Pojišťovny musejí tyto typy pojištění oddělovat dle zákona č. 277/2009 sb., o pojištění v rámci hospodaření pojišťoven a řízení životní a neživotní činnosti. Na českém pojistném trhu můžeme nalézt pouze životní nebo neživotní pojišťovny. Avšak i zde převažují smíšené pojišťovny, které musejí mít, dle výše uvedeného zákona, oddělené technické rezervy pro životní a neživotní pojištění zvlášť. [10]

3.6 Životní pojištění

Tyto produkty slouží ke krytí rizika dožití nebo úmrtí, popřípadě jejich kombinací. Dle rozsahu můžeme rozlišit, o jaký typ životního pojištění se jedná. U tohoto druhu pojištění je v každém případě vyplaceno pojistné plnění. Pojišťovna vyplatí předem dohodnutou částku v případě úmrtí oprávněné osobě a v případě dožití se konce pojištění, tak pojištěné osobě. [9]

Rozdíl od neživotního pojištění je především v tom, že je obtížné stanovit pojistnou částku, proto je vždy na klientovi, aby si pojistnou částku určil sám. Toto pojištění je sjednáváno jako obnosové. Klient si může v průběhu trvání smlouvy upravovat pojistné částky nebo si může sjednávat další životní pojištění. U tohoto pojištění je rozhodující zdravotní stav pojištěného, který se posuzuje na základě vyplněného zdravotního dotazníku. Po vyhodnocení zdravotního stavu má pojišťovna právo se rozhodnout, zda dotyčného přijme do pojištění za standardních podmínek, nebo za příplatek, a nebo zda vyloučí některá rizika, nebo nevezme danou osobu do pojištění vůbec. Mezi další faktory ovlivňující výši pojistného je věk osoby, délka trvání pojištění a doba placení. [9]

3.7 Neživotní pojištění

Produkty neživotního charakteru kryjí zejména živelní škody dále odcizení vandalismus a odpovědnost za újmu způsobenou třetí straně. Tento typ pojištění dělíme do několika skupin, a to pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za újmu a pojištění úrazu osob.

Neživotní pojištění osob kryje riziko úrazu nebo vážných onemocnění. Dále sem patří i soukromé zdravotní pojištění, které slouží jako doplněk veřejného sociálního pojištění. Z tohoto pojištění může být kryta nadstandardní zdravotní péče, vážné onemocnění, cestovní pojištění a z toho vyplývající léčebné výlohy při cestě do zahraničí.

Do majetkového pojištění řadíme především živelní škody, vodovodní škody, rizika týkající se vandalismu nebo odcizení. Toto pojištění se sjednává jako škodové a to buď pro domácnosti nebo podnikatele. [6,10]

3.8 Pojištění motorových vozidel

Pojištění motorových vozidel řadíme do neživotního pojištění a zde rozdělujeme na dva druhy pojištění, a to pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla tzv. povinné ručení a havarijní pojištění.

3.8.1 Povinné ručení

Pojištění odpovědnosti způsobenou provozem vozidla se řadí mezi povinně smluvní pojištění, protože zákon ukládá majiteli vozidla povinnost toto pojištění sjednat. Tímto pojištěním jsou kryty škody vzniklé třetím osobám v případě vzniku dopravní nehody. Jsou kryty především finanční následky škod, které mohou být způsobeny v souvislosti s provozem vozidla. Dále je kryta náhrada újmy poškozeným, nárok na újmu mohou vznést poškození přímo u pojistitele škůdce. [6]

Povinnost pro majitele motorových vozidel mít sjednáno toto pojištění se řídí zákonem č.89/2012SB. Občanského zákoníku. Dle tohoto zákoníku má každý preventivní povinnost a počínat si tak, aby nedošlo ke škodám na zdraví, majetku, na přírodě a životním prostředí.

Rozsah pojištění odpovědnosti se se změnou zákona v roce 2014 zvýšil. Pojištěný má nyní právo, aby za něj pojistitel hradil újmu způsobenou na životě a na zdraví, újmu způsobenou zničením, poškozením nebo ztrátou věci, ušlý zisk. Dále jsou zde zahrnuty

také hrazené náklady účelně vynaložené na právní zastoupení a regresy příslušné zdravotní pojišťovně. [6]

Limit pojistného plnění je dán ze zákona minimální hranicí za škody způsobené na zdraví včetně regresů zdravotních pojišťoven na limit pojistného plnění 35 mil. Kč na každého zraněného nebo usmrčeného. Škody způsobené na věci a ušlém zisku musejí být kryty také minimálně do limitu pojistného plnění 35 mil. Kč. Ddo tohoto limitu se započítávají i náklady hasičského záchranného sboru.

3.8.2 Havarijní pojištění

Jedná se o škodové pojištění, které je zcela dobrovolné. Kryje škody, které jsou předem definované a specifikované v pojistné smlouvě a příslušných pojistných podmínkách pojistitele.

Toto pojištění se může sjednávat v několika variantách. Nejčastější variantou je varianta ALLRISK tzn., že je kryto vše, co není v pojistných podmínkách vyloučeno. Dále může být vozidlo pojištěno pouze na vyjmenovaná pojistná nebezpečí, která představují havárie, což je střet vozidel, pád nebo náraz, odcizení vozidla nebo jeho části, úmyslné poškození vozidla a také živelní nebezpečí, kterými mohou být např. požár, výbuch, úder blesku, krupobití, vichřice. [6]

Toto pojištění se obvykle sjednává za obecnou nebo obvyklou cenu. Obvyklé cena je cena vozidla, která odpovídá ceně obdobného vozidla, které bylo možné zakoupit v daný moment na českém trhu.

3.9 Jednotlivé druhy pojištění průmyslových rizik

Většina podnikatelských subjektů si chrání svůj majetek a existenci svého podnikání, vůči nahodilým a nepředvídatelným událostem, které mohou mít značné finanční dopady na společnost. Aby společnosti předcházely důsledkům, které mohou mít, jak finanční, tak i likvidační dopady na společnost, přenáší tato rizika na pojišťovny tím, že si sjednají pojištění. Pojištění pro podnikatelské subjekty musí být vhodně určena a nastavena, tak aby ochránila před nahodilými a nepředvídatelnými situacemi, které mohou podniky ohrozit. [6]

Společnosti se pojišťují proti určitým pojistným nebezpečím, které mohou být živelního charakteru, tak konkrétně vymezených situací.

Mezi základní pojištění průmyslových rizik budeme pro tuto práci řadit pojištění majetku, pojištění odpovědnosti, pojištění motorových vozidel, zemědělské pojištění.

3.9.1 Pojištění majetku

Pojištění majetku je ve většině firem považováno jako základní a nejdůležitější pojištění. Cílem tohoto pojištění je chránit firmy před důsledky zničení, poškození nebo odcizení majetku. Důsledky poškození majetku jsou především finanční a to zejména poškození aktiv, která jsou potřebná k provozu podnikání. Majetek dělíme na hmotný a nehmotný. Ve smyslu pojištění se hmotným majetkem rozumí, ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. Věcí nehmotnou se rozumí práva, jejichž povaha to připouští a jiné věci bez hmotné podstaty. [6]

Dle zák. č. 89/2012 sb., je důležité rozdělení definic movitého a nemovitého majetku, k tomu, aby byl majetek správně rozdělen je důležité vymezení následujících pojmů.

Nemovité věci jsou pozemky včetně věcných práv k nim. Součástí pozemku je prostor nad i pod povrchem, dále k pozemku náleží stavby a jiná zařízení, která jsou na daném pozemku umístěny. Výjimku mají pouze stavby dočasné. Součástí pozemku je i rostlinstvo na něm vzešlé.

Součástí nemovitosti jsou i stroje nebo jiná pevně upevněná zařízení. Součástí nemovité věci nejsou stroje a pevně upevněná zařízení jen tehdy, pokud je v katastru nemovitostí uvedena výhrada, že není ve vlastnictví. Dále součástí pozemku nejsou inženýrské stavby a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, i když zasahují pod cizí pozemky, jedná se např. o metro, vinné sklepy, podzemní garáže atd.

Princip pojištění majetku je možné sjednat na základě dvou principů. Prvním principem pojištění je ALL RISK a pojištění na vyjmenovaná rizika.

ALL RISK pojištění znamená, že jsou pojištěna všechna rizika, která nejsou pojišťovnou dle příslušných pojistných podmínek vyloučena. V praxi to pak znamená, že pojištěný v případě uplatnění nároku je v lepší pozici, protože je na pojišťovně, aby dokázala, že nastalá skutečnost je uvedena ve výluce. U některých podniků může být velmi obtížné vymežit všechna rizika, která podnik ohrožují, stejně jako určit rizika, které je nutné krýt. Proto je vhodnější zvolit tuto variantu a tento princip pojištění je

vhodný zejména pro velmi komplikované a rozsáhle provozy. Používá se u mezinárodních pojistných programů a pojištění technických rizik jako je elektronika a strojní zařízení. U tohoto typu je pojištěn maximální rozsah pojištění s jednotnou spoluúčastí a jednoduchými popisy předmětu pojištění. Avšak i u toho principu pojištění musí být zachován standardní princ pojištění a to že riziko je nahodilé a nepředvídatelné. [6]

Druhým principem je na vyjmenovaná nebezpečí tzn., že jsou pojištěna pouze vyjmenovaná nebezpečí uvedená v pojistné smlouvě. Nebezpečí, která nejsou v pojistné smlouvě uvedena, nejsou pojištěna a klient neobdrží pojistné plnění i přesto, že daná věc je předmětem pojištění. Základním pojištěním je požár, ostatní nebezpečí musí být uvedena v pojistné smlouvě. V praxi pak pojištěný dokazuje pojišťovně, že škoda spadá do definice pojistného nebezpečí je zde nutnost jmenovat všechna rizika ohrožující podnik a vyšší nároky na popis předmětu pojištění. [6,11]

Předmětem pojištění mohou být nemovitosti - budovy a stavby, věci vlastní, věci cizí oprávněně užívané na základě smlouvy (např. předměty na leasing), věci movité – stroje, elektronika, zařízení, inventář atd.. zásoby - zboží na skladě suroviny, polotovary, nedokončená výroba, hotové výrobky, doklady, plány a projekty, cennosti – peníze, ceniny věci zaměstnanců. [6,11]

3.9.2 Pojištění přerušení provozu

Pojištění přerušení provozu navazuje na pojištění majetku a kryje následné škody, kterými mohou být ušlý zisk, fixní náklady, vzniklé důsledkem pojistné události na pojištěném majetku.

Fyzické poškození či zničení majetku není jedinou ztrátou, kterou podnik utrpí při vzniku škodné události. Následkem škodné události dochází k omezení či úplnému přerušení provozu. S tím jsou spojeny ztráty nebo mimořádné výdaje na řešení škod. [6,11]

Toto pojištění navazuje ve většině případů na pojištění majetku a bývá sjednáno ve stejném rozsahu. Může být sjednáno jako allriskové nebo jen na vyjmenovaná rizika, živelné události nebo také na strojní nebo elektronické přerušení provozu. Tzn. že v případě poruchy stroje nebo elektroniky dojde k přerušení provozu. Dále může být pojistné krytí rozšířeno i o náhlé události, jako je přerušení dodávky energie, plynu, vody nebo hmotná škoda u klíčového dodavatele. [6,11]

Předmětem pojištění přerušování provozu je finanční ztráta, která je pojištěna důsledkem materiální škody. Pojištěním jsou kryty fixní náklady a ušlý provozní zisk před zdaněním z prodeje zboží a poskytovaných služeb. Fixní náklady jsou náklady, které jsou vynaloženy i přesto, že je provoz přerušen nebo omezen. Jedná se o mzdy zaměstnanců včetně veškerých odvodů na sociálním a zdravotním zabezpečení, nájemné, leasing, úroky, náklady na energie, výdaje na údržbu budov a zařízení, licenční poplatky a další obchodní výdaje. [6,11]

Pojištění provozu se sjednává na určitou dobu ručení s časovou franšízou nebo-li spoluúčastí. Doba ručení je maximální doba, kdy hradí pojistitel ztrátu zisku a fixní náklady. Aby byla doba ručení správně stanovena, je důležité znát pravděpodobnou dobu, za kterou se provoz obnoví. Sjednává se v měsících nebo v letech v závislosti na charakteru provozu a náročnosti jeho obnovení. [6,11]

3.9.3 Pojištění technických rizik

Hlavním předmětem pojištění technických rizik je strojní pojištění a pojištění elektronických rizik. Je určeno pro pracovní výkony v různých odvětvích. Z těchto důvodů je příčina možného vzniku škod daleko širší než u jiného majetku. Jedná se o rizika přicházející jednak zvenku, jako například nedbalost, nešikovnost nebo nepozornost obsluhy, tak i zevnitř jako jsou např. škody vzniklé přepětím, indukci nebo zkratem. [6,11]

3.9.4 Pojištění odpovědnosti včetně odpovědnosti za újmu způsobenou vadným výrobkem

Pojištění odpovědnosti za újmu je pojištěním, ze kterého vzniká pojištěnému nárok na to, aby za něj pojišťovna nahradila škodu, kterou je povinen uhradit třetí osobě.

Většinou bývají kryty újmy způsobené na věci nebo zvířeti, újmy vyplývající z poškození zdraví nebo usmrcení, následné finanční škody, čisté finanční škody. K tomu, aby bylo splněno právo na pojistné plnění, musejí být vždy naplněny základní právní předpoklady, kterými jsou existence nahradit újmu a potřebný rozsah pojištění odpovědnosti. [6,11]

Aby vznikla povinnost nahradit újmu, musí se posoudit nárok na vznik náhrady škody s právními předpisy. V případě pojistné události musejí být vždy splněny všechny

předpoklady, kterými jsou právní odpovědnost za vzniklou škodu, smluvní vztah a platná pojistná smlouva.

Toto pojištění se řídí zákonem 89/2012 SB., občanským zákoníkem.

Pojištění odpovědnosti je sjednáváno podle třech základních principů, které se liší v tom, z jakého z časového hlediska ve vztahu ke vzniku pojistné smlouvy se posuzují tyto skutečnosti:

- okamžik, ve kterém došlo k příčině vzniku škodní události
- okamžik, ve kterém došlo ke vzniku škody
- okamžik, ve kterém došlo k prvnímu uplatnění práva na náhradu škody poškozeným proti odpovědnému subjektu [6,11]

Pojistné krytí u pojištění odpovědnosti může být rozšířeno i o následující odpovědnosti na věcech převzatých, který pojištěný převzal, aby vykonal objednanou činnost, o odpovědnost za věci užívané, který pojištěný oprávněně používá, škody způsobenou zaměstnanci při pracovní činnosti a čisté finanční škody. [6,11]

Mezi další druhy pojištění odpovědnosti patří odpovědnost za škody vyplývající z přepravy či přepravních smluv, škody na životním prostředí (pozvolné zamořování, kontaminace, záření atd.) a ekologická újma dle zákona č. 167/2008 Sb. směrnice 2004/35/ES, odpovědnost stavebníka, odpovědnost z provádění stavebních úprav, odpovědnost managementu, odpovědnost zaměstnavatele, odpovědnost zaměstnance a další. [6,11]

3.9.5 Pojištění profesní odpovědnosti

Krytí rizika vzniku finanční škody způsobené třetí osobě v důsledku porušení povinností, kterého se dopustil pojištěný při poskytování odborných služeb.

Pojištění profesní odpovědnosti se týká především finančních ztrát způsobených protiprávním jednáním nebo vadným výrobkem vzniklé třetí osobě. Nárok musí vzniknout během trvání pojištění na území uvedeném v pojistné smlouvě. Maximální limit je omezen a uveden v pojistné smlouvě a je platný pro jednu a všechny pojistné události. Pojištění poskytuje pojistné krytí pro „vadné poskytnutí odborné služby“ pojištěného. Profesní odpovědnost se sjednává zejména pro tyto profese architekti

projektoví inženýři, daňové, dotační, finanční či ekonomické poradenství, zpracování a analýza dat, IT atd. [6,11]

3.9.6 Pojištění zemědělských rizik

Zemědělství patří mezi odvětví prvovýroby a v této souvislosti má vyšší spojitost s nahodilostí než jiná odvětví výroby. Mezi nahodilé vlivy ovlivňující zemědělství patří zejména počasí. Proto je pojištění proti rizikům spojených s vlivy počasí nezbytností. Historicky nejstarším pojištěním je pojištění plodin proti krupobití a postupně se toto pojištění rozšířilo i o další rizika jako požár, vichřice, záplavy a povodně, stejně jako extrémní podmínky během zimního období či pozdní nebo jarní mrazy.

Zemědělské pojištění se skládá se dvou složek, a to z pojištění plodin a lesů a pojištění zvířat a nálezů. [6,8]

Při chovu hospodářských zvířat musejí farmáři čelit rizikům v podobě hromadných nálezů, uhynutí, utracení či nutné porážky, stejně tak jako jednotlivým škodám v podobě zmetání, poporodních škod či úrazu. [6,8]

V případě, že dojde k nákaze, byť i jen jednoho kusu zvířete, může se stát, že farmář je nucen zlikvidovat celé stádo, aby nedošlo k šíření vzniklé nákazy. Riziko škody vzrůstá zvláště v intenzivních chovech, velkochovech a u plemenných zvířat. [6,8]

4. Charakteristika pojistného trhu

Pojistný trh je vymezen právním rámcem a situace na trhu je ovlivňována ekonomickými podmínkami, kde pojišťovny působí. Pro sledování vývoje pojistného trhu a dynamiky používáme ukazatele, které vyplívají z objemu obchodů. Mezi tyto ukazatele patří vývoj předepsaného pojistného, výše technických rezerv, pojištěnost, počet pojišťoven, výplaty pojistného plnění. [5]

4.1 Členění pojistného trhu

Pojistný trh můžeme rozdělit na věcný a investiční. Pojišťovny se snaží investovat volné prostředky, které mají dočasně volné. Věcný pojistný trh představuje pojistnou ochranu, je to ta činnost, ke které je pojišťovna primárně určena. Zde se setkává nabídka s poptávkou po pojištění nebo-li finanční službě. Do tohoto segmentu také patří další aktivity, kterými jsou zprostředkovatelská činnost, zajišťovací a zábranná činnost. Tento trh je velmi specifický, jelikož se realizace prodaných služeb projeví až s určitým časovým odstupem a při vzniku pojistné události nebo se neprojeví nikdy. Pojišťovny musí tvořit technické rezervy, které mají své specifika dle zákona o pojišťovnictví. Pojišťovny tak mohou část těchto prostředků investovat do finančních instrumentů. Zákon o pojišťovnictví však upravuje limity pro jednotlivé položky do kterých mohou pojišťovny investovat. Technické rezervy pojišťoven jsou určeny k hrazení pojistného plnění a to vede k regulaci hospodaření s těmito rezervami. Na pojistném trhu převládá nabídka nad poptávkou, a to vede k větší konkurenci a soutěži. [5,10]

4.2 Faktory ovlivňující pojistný trh

Pojistný trh je ovlivňován jak zevnitř tak zvenčí a to několik a různými faktory. Mezi faktory ovlivňující pojistný trh zvenčí patří především makroekonomické ukazatele. Tyto ukazatele nám popisují ekonomické prostředí, ve kterém subjekty pojistného trhu podnikají. Pojišťovny musí svou činnost tomuto prostředí přizpůsobit. Mezi hlavní makroekonomické ukazatele patří, objem hrubého domácího produktu, inflace a nezaměstnanost. Do určité míry má na pojistný trh i vliv průměrná mzda obyvatelstva, počet obyvatel, výdaje domácností a jejich struktura, frekvence výskytu mimořádných škod, které o jisté míry ovlivňují poptávku po pojištění.

Vnitřně je trh ovlivňován především legislativou, zájmem klientů o pojistnou ochranu, regulace v této oblasti, zprostředkovatelská činnost, činnosti zajišťoven a asociace pojišťoven. [6]

4.3 Subjekty působící na pojistném trhu

Na tomto se nachází několik subjektů s různými zájmy, jeden zájem mají však všichni společný a tím je maximalizace zisku.

Pojišťovna je instituce, která na sebe přebírá riziko za svého klienta. V případě vzniku škodné události je povinna mu vzniklou škodu uhradit za předem definovaných podmínek. Tyto podmínky jsou definovány pojistnou smlouvou. [9,10]

Zajišťovny jsou pojišťovny pojišťoven. Pojišťovna na zajišťovny přenáší část rizika a tím se chrání před nadměrným nebezpečím. Tím, že pojišťovny přenesou část rizika na zajišťovny, eliminují pro ně riziko na přijatelnou velikost a mohou pojistit více klientů.

Pojistník je osoba nebo subjekt, který uzavřel pojistnou smlouvu a zavázal se platit pojistné za pojistnou ochranu. Pojistníci jsou neodmyslitelnou součástí trhu, bez nich by trh nemohl fungovat.[9,10]

Zprostředkovatelé pojištění jsou samostatné podnikatelské subjekty, kteří dobře znají pojistný trh a pojistnou ochranu na něm nabízenou. Jedná se o zmocněnce jedné nebo několika pojišťoven a sjednávají pro ně optimální pojistnou ochranu. Pojistný brokeri, kteří spolupracují s několika pojišťovnami a udávají trendy na trhu jsou významným článkem mezi pojišťovnou a klientem. Dokáží zajistit rovnováhu mezi poptávkou a nabídkou. [9,10]

Dozor v pojišťovnictví je velmi důležitý ten vykonává Česká národní banka. Pojišťovnictví je založeno na systému rezerv a ty musí být dozorovány. Dozor dohlíží na to, jak je s rezervami nakládáno, aby pojišťovna dostála svým závazkům ke klientům. [9,10]

4.4 Legislativa a dohled v pojišťovnictví

Veškeré subjekty, které na území České republiky provozují pojišťovací činnost, tuzemské pojišťovny a zajišťovny provozující zajišťovací činnost, dále právnické či fyzické osoby zajišťující zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví nebo zajišťovací

činnost samostatných likvidátorů pojistných událostí a další činnosti spojené s pojišťovací nebo zajišťovací činností podléhají dohledu dle §6 zákona o pojišťovnictví.

Dohled provádí Česká národní banka, která spolupracuje s mezinárodními organizacemi, kteří dohlížejí na trh v zahraničí. Všichni, kdo se zúčastňují dohledu v pojišťovnictví musí splňovat podmínky důvěryhodnosti a musí být odborné a kvalifikační předpoklady.

ČNB dohlíží, zda licencované subjekty nebo subjekty, které dostali povolení vykonávat činnost na území České republiky dodržují podmínky. Dále rozhodují o udělení licencí a registrací a povolení k činnosti na pojistném trhu. V případě, že ČNB shledá nedostatky ve vykonávané činnosti má oprávnění uložit sankci nebo opatření vedoucí k nápravě.

V roce 2014 došlo ke změně obchodního a občanského zákoníku, který má velmi významný vliv na pojistný trh. Tyto změny by se měly projevit ve výplatách pojistného plnění a to především odpovědnostních a škodách na zdraví.

4.5 Solvency II

V roce 2016 měly být v České republice na základě dohod Evropské unie přijata směrnice Solvency II, která by měla chránit jak pojistníky, pojištěné tak pojišťovací subjekty. Implementace této směrnice bude mít dopad na pojistný trh a to z několika důvodů. Solvency II upravuje sledování a vyhodnocování rizik z pohledu pojišťoven. Směrnice bude implementována na všech trzích evropské unie a má za cíl zvýšit konkurenceschopnost mezi pojišťovacími a zajišťovacími subjekty. Toto opatření se dotkne jak životních, tak neživotních pojišťoven a zajišťoven.

Všechny pojišťovny působící na trhu budou muset mít systém, který umožní zodpovědné a obezřetné nakládání s riziky. Oproti Solvency I tato nová směrnice sleduje více rizik, které dopadají na pojistný trh. [6,8]

Metodika Solvency II má harmonizovat solventnost pojišťoven a zajišťoven na celém území evropského pojistného trhu. Pojišťovny by měly mít po přijetí této směrnice zajištěné dostatečné prostředky k tomu, aby se mohli vyrovnat s možnými důsledky nepříznivého budoucího vývoje a ochraně klientů pojišťoven. Cílem je komplexní řízení identifikovatelných rizik, [6,8]

4.1 Podpora pojištění ze strany státu

Podporu na pojistné poskytuje Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (dále jen „PGRLF“). Tento fond podporuje zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslem zabývajícím se zpracováním zemědělskou výrobou a cílem je subvencování části úroků z úvěrů podnikatelským subjektům a finanční podporou v pojištění.

Nárok na podporu mají pouze žadatelé, kteří mají sjednané pojistné smlouvy u pojišťovny, se kterou PGRLF spolupracuje. [14]

PGRLF má několik programů, které podporuje:

- zemědělec,
- podpora nákupů půdy,
- podpora pojištění,
- podpora pojištění lesních školek.

Podpora pojištění – tento program má za cíl kompenzovat náklady na pojistné, které zemědělci vynaložili. Zemědělec si může zažádat do 30.10.2016 o poskytnutí podpory na pojištění, ale musí splňovat určité požadavky. Pojištění se musí vztahovat na pojištění vybraných plodin a nebo hospodářských zvířat. Maximální výši podpory, kterou žadatel může dostat je 50% z uhrazeného pojistného, které spadá do podporovaných rizik.

Podpora pojištění lesních školek – tento program podporuje náklady na pojistné sadebního materiálu lesních dřevin pěstovaných ve školkách. Výše podpory činí až 30 % prokázaných nákladů na pojištění. [14]

5. Analýza pojistného trhu

Tato práce analyzuje vývoj předepsaného pojistného v závislosti na škodovosti a počtu pojistných smluv a předepsaném pojistném na jednu pojistnou smlouvu. Ke zkoumání ekonomických dopadů pojistného trhu je testována závislost na makroekonomických ukazatelích, jako je HDP a inflace. Dále zde bude komparace s vybranými zeměmi na předepsaném pojistném a HDP.

V roce 2014 působilo na českém pojistném trhu celkem 53 pojišťoven z toho 20 poboček zahraničních pojišťoven. Z toho pouze 6 pojišťoven se zaměřuje na životní pojištění, smíšených pojišťoven na trhu působí 15 a neživotních pojišťoven je na trhu 32.

Životní pojištění představuje 45,1 % z celkového předepsaného pojistného, zatímco neživotní pojištění představuje 54,9 %. Tento poměr rozdělení pojistného má zcela opačný trend oproti evropskému pojistnému trhu. Kde je rozdělení životního a neživotního pojištění v poměru 60:40.

5.1 Technické rezervy

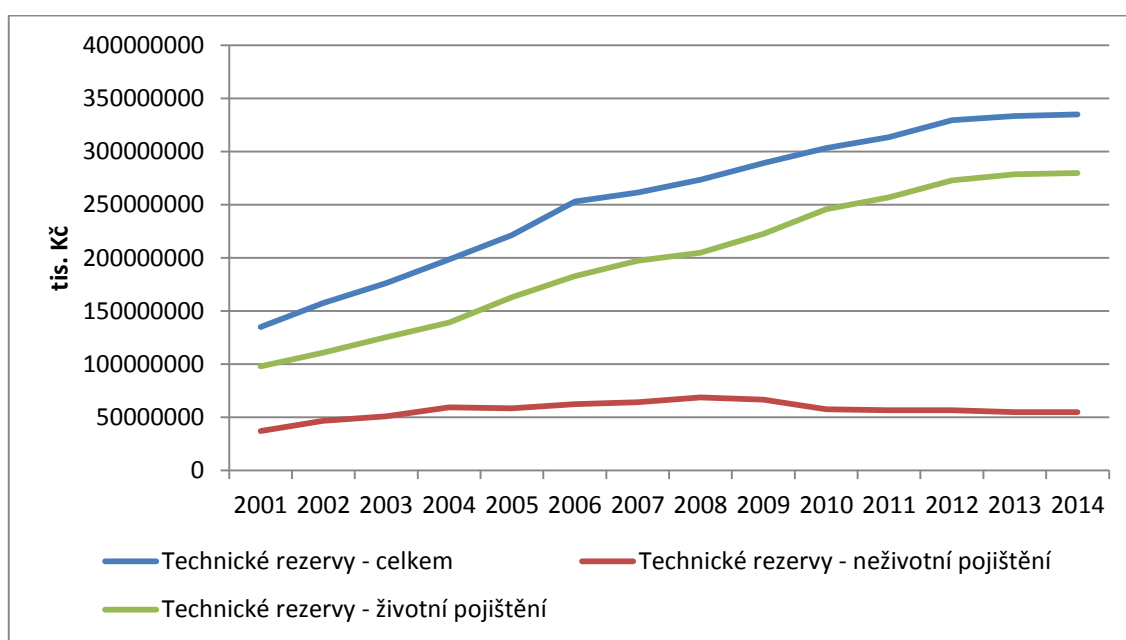
Výše technických rezerv nebo výkyvy znázorňují solventnost dané pojišťovny. Od roku 2001 je sledován nárůst technických rezerv pojišťoven, kdy celkový nárůst rezerv bylo 248%. V roce 2001 celkové rezervy dosahovaly výše 134 928 mil. Kč v roce 2014 už dosahovaly 334 885 mil. Kč. Nejvyšší meziroční nárůst byl v roce 2002 a to představoval 17 %. Technické rezervy rostly do roku 2006 o více jak 12% meziročně. V roce 2006 byl jeden z nejnižších meziročních nárůstů a to 3 %. Od roku 2007 docházelo k mezirožnímu nárůstu okolo 5% až do roku 2013. V tomto roce zpomalilo tempo růstu a dosahovalo už pouze 1% v roce 2014 se růst zastavil.

Technické rezervy u neživotního pojištění zaznamenaly nejvyšší nárůst v roce 2002, kdy byl zaznamenán meziroční tempo růstu o 25%. Po té rezervy rostly až do roku 2008. Významný nárůst technických rezerv byl způsobem povodněmi v roce 2002 a pojišťovny musely držet rezervy na pojistné plnění. V roce 2009 došlo k poklesu technických rezerv o 3% a v roce 2010 představoval pokles 14%. V letech 2011, 2012 oscilují technické rezervy neživotního pojištění okolo 56 600 Mil. Kč, což představuje

17% z celkových technických rezerv. Ačkoliv celkové technické rezervy zaznamenávají nárůst, tak rezervy u neživotního pojištění zaznamenávají od roku 2012 meziroční 2% pokles a snižuje se i podíl neživotních technických rezerv.

Jedním z ovlivňujících faktorů nárůstů technických rezerv pojišťoven je chystající se přijetí metodiky Solvency II., která má za důsledek přísnější systém řízení rizik a s tím spojené i kontroly regulatorních orgánů, které vykonávají dohled nad pojistným trhem. Původně měla být metodika přijata již v roce 2012.

Graf 1: Vývoj technických rezerv pojišťoven

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

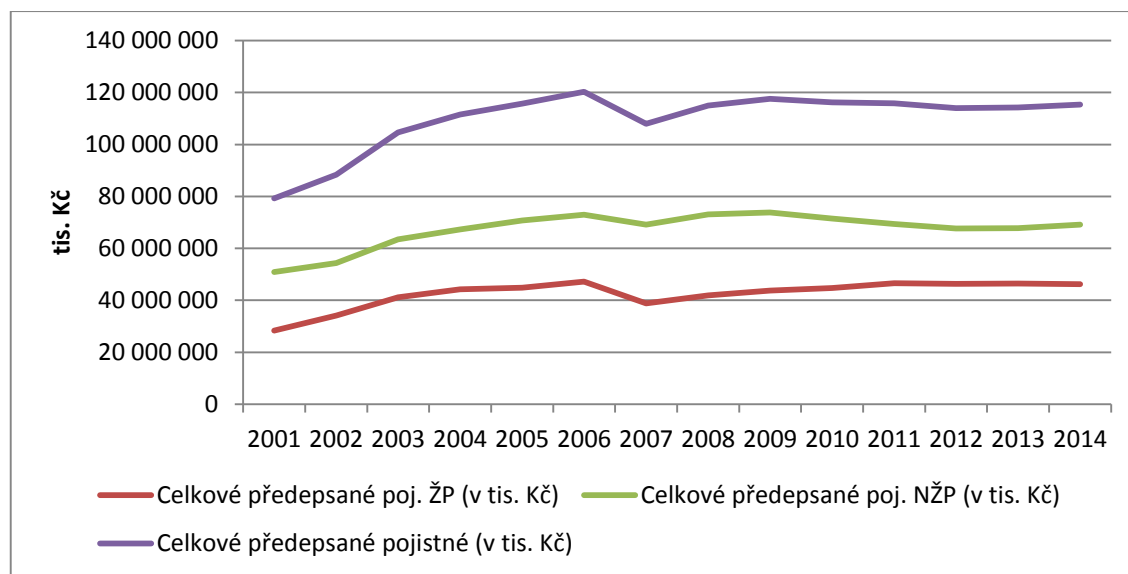
5.2 Předepsané pojistné

Předepsané pojistné je ukazatelem výkonnosti pojistného trhu a výkonnosti pojišťoven působících na daném trhu. Do předpisu pojistného zahrnujeme dohodnuté pojistné za sledované období.

Od roku 2001 do 2014 byl zaznamenán nárůst celkového předepsaného pojistného o 45%. U neživotního pojištění došlo v tomto období k nárůstu o 35%. Neživotní pojištění drží podíl na celkovém předepsaném pojistném nadpoloviční podíl a v roce 2014 již dosahuje téměř 60 %.

Celkové předepsané pojistné rostlo až do roku 2007. Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2003, kdy dosahoval 18% a u neživotního předepsaného pojistného 17%. Tento nárůst byl způsoben rozsáhlými povodněmi v roce 2002. Po těchto rozsáhlých povodních pojišťovny byly nuceny zvýšit sazby, což se promítlo do pojistného a zvýšila se i poptávka po pojištění za pojištění živelných nebezpečí respektive za nebezpečí povodeň a záplavu. Po roce 2004 zaznamenáváme na českém pojistném trhu každoroční nárůst. K výraznému poklesu předepsaného pojistného v roce 2006 došlo zejména z důvodu poklesu předepsaného pojistného u havarijního pojištění letadel, přerušení provozu a přepravy. V témže roce je zaznamenán nárůst pojištění pohledávek a to téměř o jednonásobek. V roce 2007 došlo k 10 % poklesu celkového předepsaného pojistného a u neživotního pojištění k poklesu o 5%. Od roku 2009 dochází k stagnaci, která přetrvává až do roku 2013. Avšak u předepsaného pojistného neživotního pojištění dochází mezi roky 2010 až 2012 k poklesu. Za tyto tři roky pokles předepsaného pojistného na neživotním pojištění představuje 9%, kdy začínají na trh dopadat důsledky finanční krize. V roce 2012 došlo k oživení ekonomiky. V roce 2013 předpis na neživotním pojištění stagnoval a po té došlo k 2% nárůstu. Mezi lety 2001-2014 nedošlo k žádným výrazným výkyvům a předepsané pojistné vzrostlo o 45%.

Graf 2: Vývoj předepsaného pojistného

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.3 Pojištěnost – podíl předepsaného pojistného na HDP

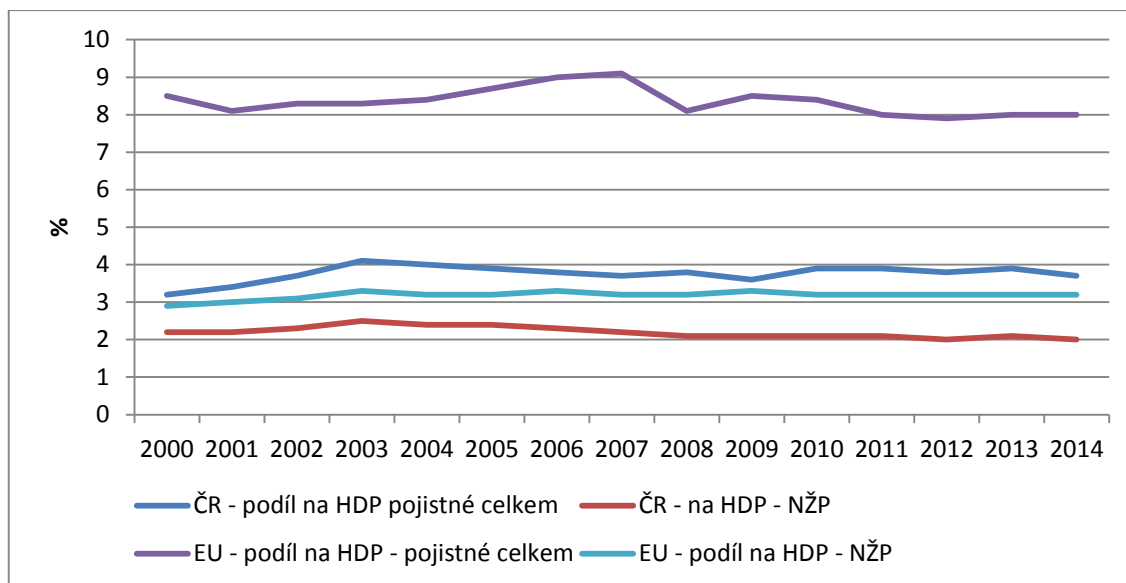
Pojištěnost je ukazatel, který představuje výkonnost pojistného trhu ve srovnání s mezinárodním prostředím. Jedná se o podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu ekonomiky.

Celková pojištěnost v České republice od roku 2000 narostla o 15,63% do roku 2014 na rozdíl od pojištěnosti celé EU, kde došlo v tomto období k poklesu o 5,88 %. Nárůst podílu celkového předepsaného pojistného v ČR byl evidován až do roku 2003, nárůst v roce 2002 byl způsoben rozsáhlými povodněmi a ze strany pojišťoven došlo k navýšení pojistného za toto riziko. Avšak po povodních lidé vyhledávali pojištění tohoto rizika. Pojištěnost v rámci EU rostla až do roku 2007. V roce 2008 je zaznamenána nejspodnější hranice, kterou propojištěnost za sledované období dosáhla, v rámci EU došlo k meziročnímu propadu.

I v roce 2008 byla v ČR zaznamenána jedna z nejnižších pojištěností a to 3,6 %. Nárůst pojištěnosti byl registrován v roce 2010 v tuto dobu se česká ekonomika oživila a začala růst z ekonomické krize. Došlo k nárůstu podílu předepsaného pojistného na HDP o 0,4%, což představuje meziroční nárůst o 11,43% avšak na trhu neživotního pojištění nedošlo k žádným změnám zde pojištěnost osciluje okolo 2% již od roku 2008 do současnosti.

V rámci EU byla nejvyšší pojištěnost před ekonomickou krizí v roce 2006, kdy dosahovala 9% podílu na HDP a z toho neživotní pojištění představovalo 3,2%. Od roku 2006 se propadla celková pojištěnost EU na 8%, což představuje pokles o 12%. Pojištěnost neživotního pojištění osciluje od roku 2002 okolo 3,2% podílu předepsaného pojistného na neživotním pojištění na HDP. Trh neživotného pojištění můžeme charakterizovat jako rezistentní nedochází zde k dlouhodobým výkyvům

Graf 3: Vývoj pojištěnosti ČR-EU

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.4 **Pojištěnost ve srovnání s vybranými státy**

K porovnání pojištěnosti mezi vybranými státy byla vybrána metodika dle SWISS RE. Abychomhla být udělána komparace úrovně pojištěnosti jednotlivých států, tak jako vhodné ukazatele bylo zvoleno HDP na osobu a pojistné na osobu měnový kurz byl zvolen americký dolar dle metodiky sigma.

Nejvyšší HDP na osobu v roce 2014 bylo v Norsku a představovalo 97 450 USD na osobu, avšak pojistné na osobu představovalo 4 579 USD což se řadí mezi nejvyšší pojistné u vybraných států. Absolutně nejvyšší předepsané pojistné na osobu dosahuje Švýcarsko 7 934 USD a HDP na osobu je z vybraných států druhé nejvyšší a to 86 180 USD.

Oproti tomu nejnižší HDP na osobu je v Čínské lidové republice 7 250 USD a následuje Bulharsko s 7 700 USD. Avšak absolutně nejnižší pojistné na osobu je v Rumunsku, kde představuje pouze 119 USD. Po té následuje Turecko, kde roční pojistné na osobu je 153 USD a Bulharsko 164 USD.

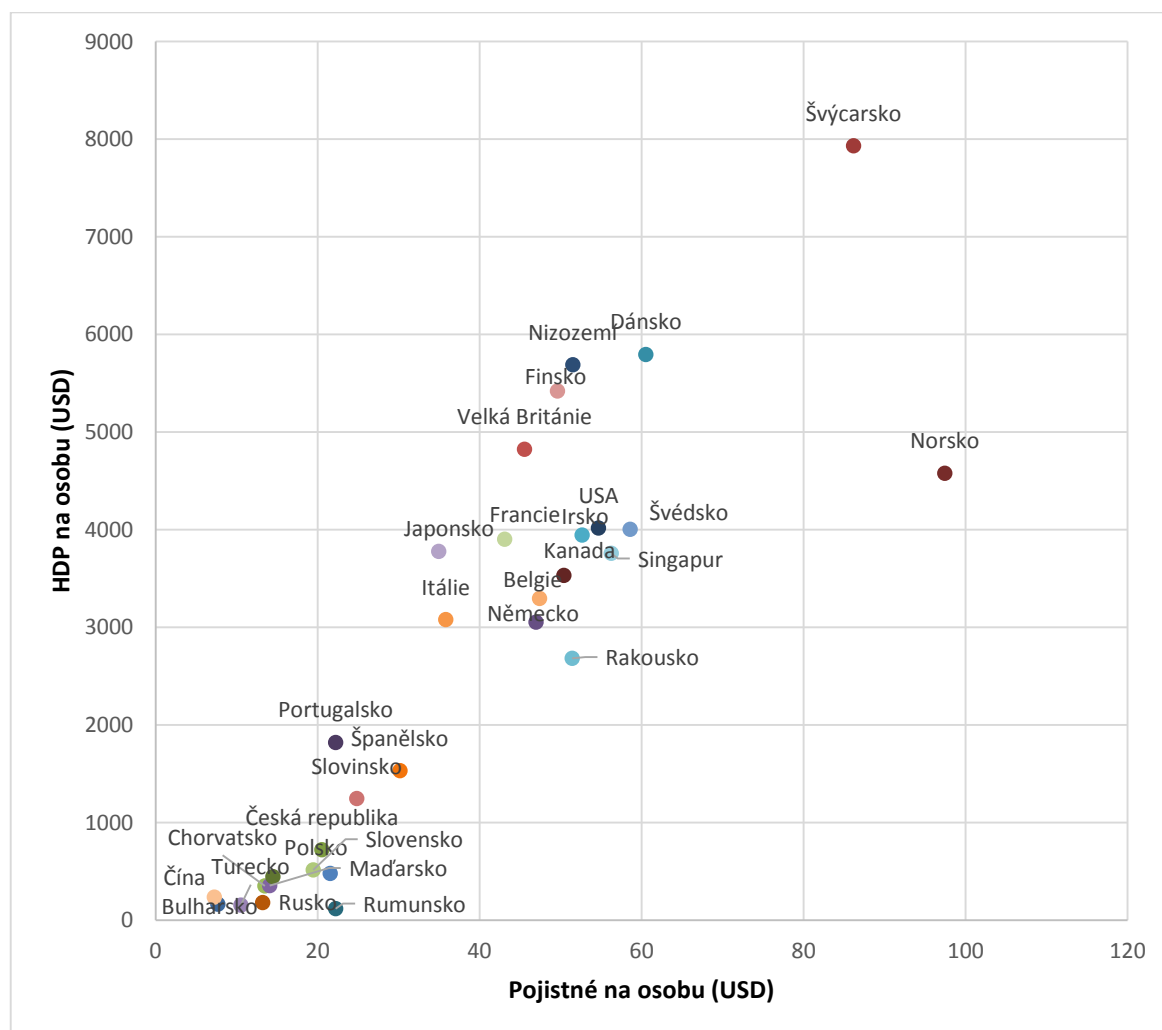
Co se týká koeficientu celkové pojištěnosti, tak nevyšším trhem je Nizozemí 11,05% následuje Finsko 10,92%, Japonsko 10,81% a z vybraných států hranici 10% překročila i Velká Británie, kde pojištěnost dosahuje 10,59.

Nejnižší koeficient byl zaznamenán v Rumunsku 1,19% , Rusko 1,37 a Turecko 1,45 % . Česká republika dosahuje pojištěnosti 3,52 % a řadí se mezi státy s nižší pojištěností.

Pojištěnost u neživotního pojištění je opět nejvyšší v Nizozemí, kde je hodnota absolutně nejvyšší a představuje 8,53%, po té následuje USA se 4,32 %, Švýcarsko 4,11% a hranici 4% překonalo Kanada, kde je pojištěnost neživotního pojištění 4,09. ČR dosahuje hodnoty 1,93%. Nejnižší pojištěnost je v Rumunsku, kde těsně atakuje hranici jednoho procenta a to 0,96%, následuje Maďarsko s 1,1% a Rusko a Řecko, kteří dosahují stejné hodnoty 1,22%.

V mezinárodním srovnání Česká republika patří spíše k méně rozvinutým pojistným trhům.

Graf 4: Komparace pojištěnosti s vybranými státy 2014

Zdroj: SWIS RE + vlastní zpracování

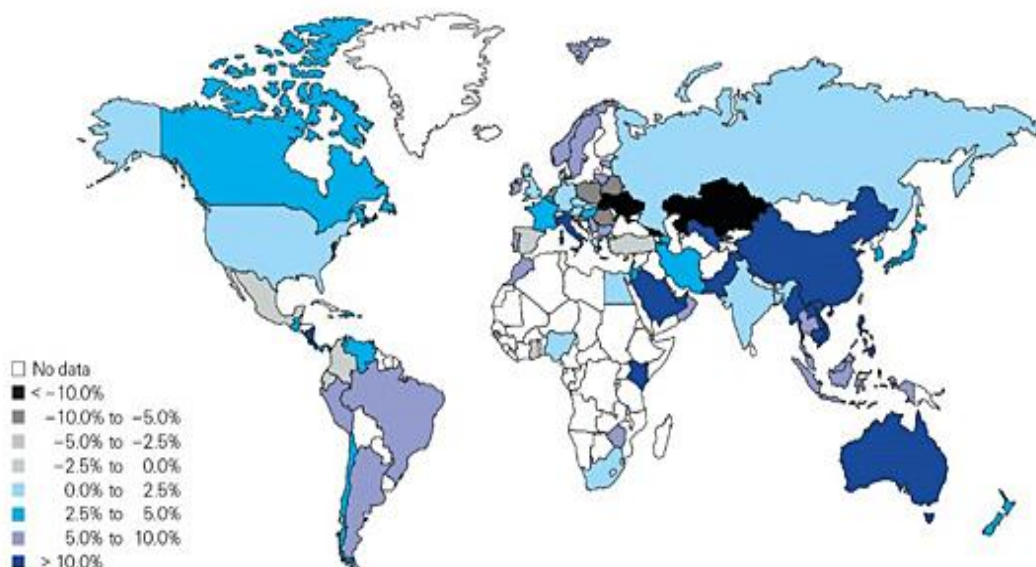
5.5 Průměrné pojistné na jednoho obyvatele

Dalším ukazatelem charakteristiky trhu je předepsané pojistné na jednoho obyvatele dané země. Avšak toto srovnání probíhá v jedné měně a při komparaci se zahraničními zeměmi musí být zohledněn v potaz i měnový kurz.

Ze sbírek statistiky Swiss Re jsou dostupná data za 147 zemí světa s detailními informacemi o 88 zemích světa a úrovni trhu pojištění. Metodika dle Swiss Re rozlišuje světový pojistný trh na dvě části a to podle vyspělosti ekonomiky a pojistného trhu. Na deseti nejvyspělejších světových trzích představuje průměrné pojistné na osobu \$5,689 V roce 2014 bylo průměrné pojistné na obyvatele \$662. Na rozvíjejících trzích představovalo průměrné pojistné na osobu \$136 na vyspělých trzích už to bylo \$3,666 na osobu. Předepsané pojistné na osobu napříč kontinenty činí v roce 2014 \$3,969 v Severní Americe; \$2,600 Austrálie a Nový Zéland; \$1,902 v Evropě; \$307 v Asii; a \$61 v Africe.

Obrázek číslo 1 zobrazuje nárůst respektive pokles meziroční pojištěnosti vybrané země. Nejvyšší nárůst pojištěnosti v roce 2014 byl zaznamenán především v Austrálii, Číně, Thajsku, Vietnamu a Saudské Arábii zde tvořil meziroční nárůst více než 10%. Severské státy jako Finsko a Norsko a státy Jižní Ameriky např. Argentina, Peru a Brazílie registrovali meziroční nárůst mezi 5 až 10%. Pojistný trh rostl i v Kanadě, Francii, Japonsku meziročně v rozpětí 2,5-5%. Nárůst do 2,5% byl zaznamenán i na velmi vyspělých trzích jako USA, Velká Británie, Německo, Nizozemí a Rusko. V roce 2014 došlo i poklesu předepsaného pojistného na osobu a to v Mexiku, Španělsku. K poklesu meziročnímu mezi 5%-10% došlo v Polsku a Bělorusku. Meziroční propad o více než 10% byl evidován na Ukrajině a v Kazachstánu.

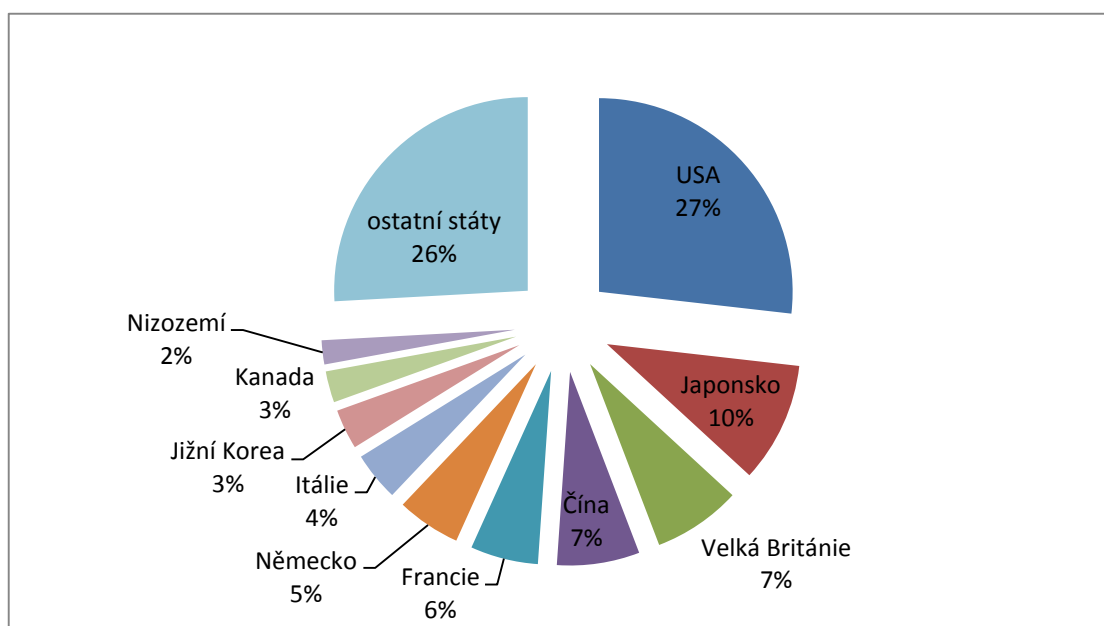
Obrázek č. 1 Meziroční nárůst pojištěnosti jednotlivých států

Zdroj: SWIS RE + vlastní zpracování, 2015

Nejvyšší podíl na předepsaném pojistném a to jak na neživotním tak životním drží Spojené státy americké. Ve Spojených státech amerických bylo v roce 2014 vybráno na pojistném \$ 1,280,443 mil. což představuje 27% z celkového světového trhu. Druhým nejsilnějším pojistným trhem je Japonsko, kde ovšem převahuje životní pojištění nad neživotním, které tvoří pouhých 25% na celkovém předepsaném pojistném Japonska. Třetí v pořadí je Velká Británie, která je historicky nejstarším pojistným trhem a zde vznikli i počátky pojištění. Velká Británie disponuje 7% z celkového světového předepsaného pojistného. Na těchto trzích se nechají upsat velmi nestandardní pojistná rizika, pro která není dostatečná kapacita na menších trzích a nebo jsou velmi riziková pro malé lokální pojišťovny. Deset největších světových pojistných trhů drží 74% celkového světového předepsaného pojistného. Česká republika se podílí na světovém pojistném 0,16%.

Graf 5: Rozdělení světového trhu předepsaného pojistného 2014

Zdroj: SWIS RE + vlastní zpracování

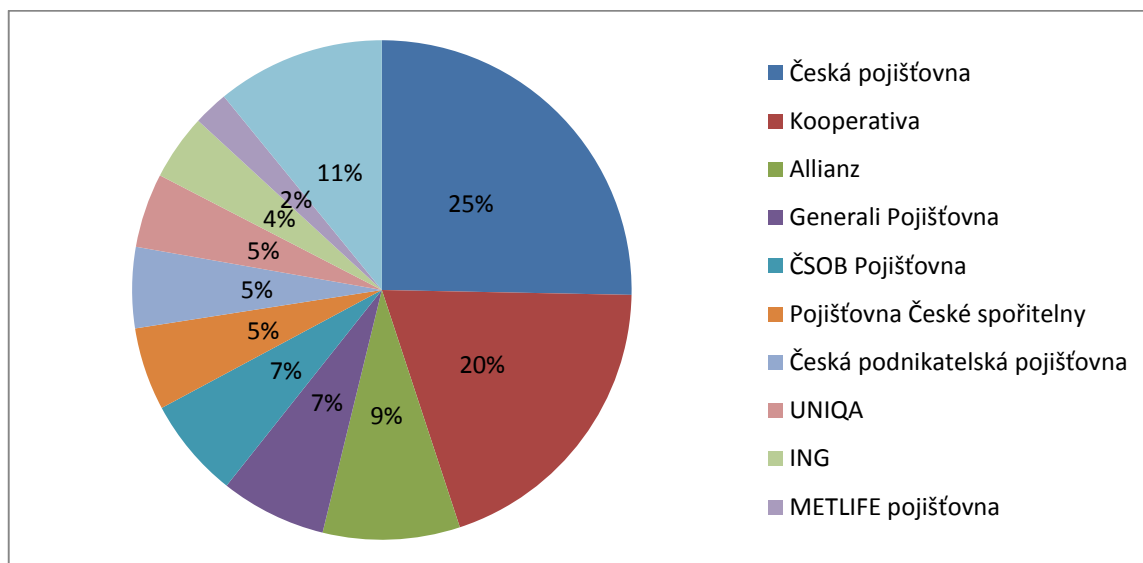
5.6 Koncentrace trhu

Na českém pojistném trhu působí v roce 2014 celkem 53 pojišťoven. Největší tržní podíl má Česká pojišťovna, a.s., která před rokem 1989 držela monopolní postavení na tomto trhu. V roce 1991 vstoupila na československý trh Kooperativa pojišťovna jako první komerční pojišťovna.

Největší podíl na předepsaném pojistném stále drží Česká pojišťovna a Kooperativa je hned v závěsu. Avšak skupina VIG, která zahrnuje Kooperativa pojišťovnu, Českou podnikatelskou pojišťovnu a Pojišťovnu České spořitelny má vyšší podíl na trhu než skupina PPF, která je tvořena Českou pojišťovnou a Generali Pojišťovnou.

Česká pojišťovna vstoupila na trh v roce 1991 a získala pojistný kmen od České státní pojišťovny, která zde před tímto rokem držela monopolní postavení po té vstoupila na trh pojišťovna Kooperativa. Tyto dvě pojišťovny dodnes drží skoro polovinu předepsaného pojistného. Česká pojišťovna v roce 2004 držela 37 % předepsaného pojistného, Kooperativa v témže roce držela 22% trhu. Tyto dvě pojišťovny držely nadpoloviční většinu trhu 59 % . Avšak na trh vstupovali nové pojišťovny a vedoucí pojistitel postupně ztrácel podíl na trhu.

Graf 6: Podíl na předepsaném pojistném jednotlivých pojišťoven 2014

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování, 2015

Od roku 2004 byl zaznamenán pokles předepsaného pojistného u České pojišťovny a to o 12%. V roce 2013 držela Česká pojišťovna 25% předepsaného pojistného, avšak je stále vedoucím pojistitelem. Tento pokles tempa růstu je dlouhodobý a nechá se předpokládat i do budoucna. Kooperativa pojišťovna si drží od roku 2004 podíl okolo 20% trhu. Oproti roku 2004 je zaznamenán pokles o 2% k 2014. Poměrně značný nárůst je zaznamenán u České podnikatelské pojišťovny, u které se předepsané pojistné od roku 2004 z 3% podílu na trhu vyšplhalo na 5% v 2014. Období růst o 2% zaznamenala i ČSOB pojišťovna a Generali. Allianz pojišťovna si drží třetí místo, podíl na trhu dosahuje 9% pojistného trhu v roce 2014.

Mezi deseti největšími pojistiteli jsou i pojišťovny, které jsou pouze životní a to NN Pojišťovna se 4% a Metlife s 2%.

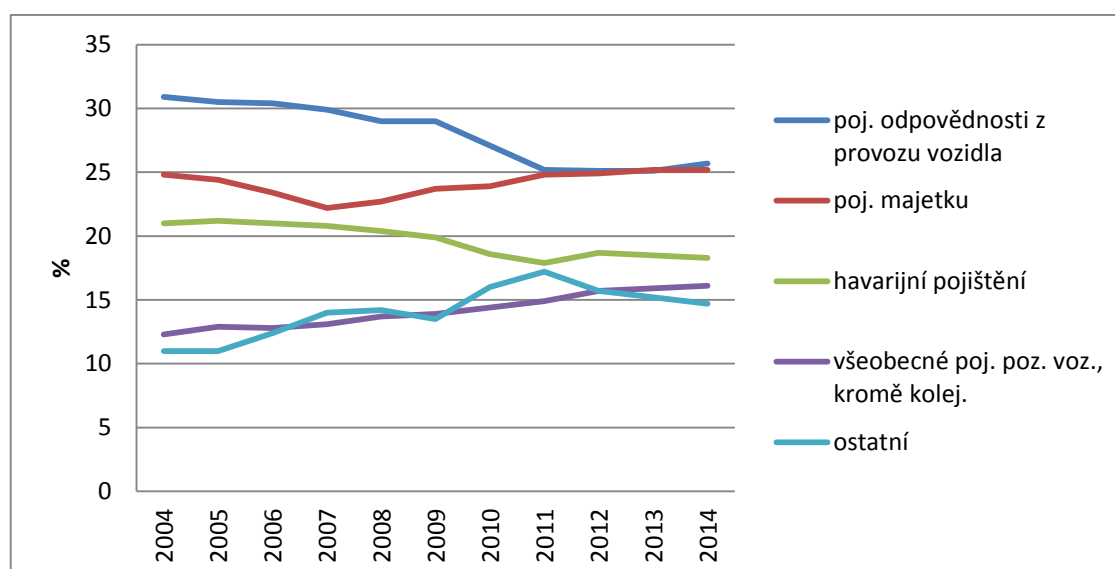
5.7 Neživotní pojištění

V České republice je větší převaha neživotní pojištění nad životním pojištěním na celkovém předepsaném pojistném. Tato převaha je především způsobena motivací obyvatel k ochraně majetku. Zatímco produkty životního pojištění neměli zejména v devadesátých letech takové obliby. To mohlo být způsobeno i štedrostí sociálního systému financování v důchodovém věku. Avšak od roku 2009 byl zaznamenán pokles podílu neživotní pojištění na úkor vzestupu životního pojištění. Tento vývoj je do jisté

míry způsoben vývojem ekonomiky, což bylo vyvoláno krizí amerických hypotéčních bank, které ovlivnily světové finanční trhy. V České republice to mělo za důsledek propad zejména ve stavebnictví a automobilovém průmyslu. Také poklesla dynamika sjednávání pojištění.

Celkové předepsané pojistné za neživotní pojištění je tvořeno pojištěním majetku a odpovědnosti za újmu, pojištěním podnikatelů a pojištěním motorových vozidel a to zejména pojištěním odpovědnosti z provozu motorového vozidla a havarijní pojištění a personálním pojištěním. Dále do neživotního pojištění patří také pojištění úvěrů, právní ochrany a různých finančních ztrát.

Graf 7: Vývoj struktury trhu neživotního pojištění

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování,

Z grafů, které zobrazují rozložení předepsaného pojistného neživotního pojištění mezi jednotlivé segmenty, je patrné, že trh neživotního pojištění je stabilní a nedochází zde k žádným velkým změnám v rozložení předepsaného pojistného.

U pojištění odpovědnosti motorových vozidel je zaznamenán pokles, který je do značné míry způsoben tlakem na neustále se snižující sazby pojistného a zvyšující se konkurence v tomto segmentu. V roce 2004 pojištění odpovědnosti z držby motorových vozidel představovalo 30,9% předepsaného pojistného na neživotním pojištění, avšak každoročně dochází k poklesu pojistného. Od roku 2004 ztratilo pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla 17%. V roce 2014 drží podíl na celkovém předepsaném pojistném neživotního pojištění 25,7%. Havarijní pojištění mělo v roce 2004 podíl 21%

do roku 2014 došlo k poklesu o 13% na 18%. Pokles podílu na trhu mohl být způsoben snižováním cen motorových vozidel.

Pojištění majetku mělo v roce 2004 podíl 24,8 % na předepsaném pojistném neživotního pojištění. Od roku 2004 do 2007 došlo k 11% propadu a majetkové pojištění mělo pouze 22,2% podíl. Od roku 2007 podíl pomalu rostl a v roce 2011 dosáhl stejné hodnoty jako v roce 2004. Za sledované období došlo k absolutnímu nárůstu o 0,3% podílu na trhu. Tudíž majetkové pojištění si drží konstantní podíl na trhu.

Pojištění odpovědnosti za škodu mělo v roce 2004 pouze 12% podíl na trhu neživotního pojištění, ale se stoupajícími nároky na uplatňování škod a s tím spojené potřeby tohoto druhu pojištění došlo k nárůstu na 16,1% podíl. Což představuje 30% nárůst za 10 let.

Na našem trhu je ze zákona požadované pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škody způsobené úrazem. Toto pojištění mohou uzavírat pouze dvě pojišťovny a to Česká pojišťovna a Koopertiva pojišťovna. Toto je značné zvýhodnění pro tyto pojišťovny, jelikož se ihned dozvídají o nových podnikatelských subjektech, kterým mohou postupně nabízet ostatní druhy pojištění dříve než konkurence.

5.8 Pojištění majetku a průmyslu podnikatelů

Pojištění podnikatelů nebo také průmyslových rizik představuje významný podíl na celkovém předepsaném pojistném. Z hlediska neživotního pojištění se pojištění podnikatelů řadí hned po pojištění motorových vozidel za jedno z nejvýznamnějších. Tento druh pojištění zahrnuje čtvrtinový podíl na neživotním pojištění a 15 % podíl na celkovém předepsaném pojistném v České republice.

Pojištění podnikatelů se skládá zejména ze dvou hlavních segmentů, kterými jsou pojištění odpovědnosti za újmu a pojištění majetku. O roku 2002 došlo k nárůstu předepsaného pojistného především na majetkovém pojištění, zatímco pojištění odpovědnosti si drží poměrně stabilní podíl.

Pojištěnost podnikatelských subjektů od roku 2007 oscilují okolo 3 % tento trh má značné rezervy v pojištění, a do budoucna potenciál růstu.

Tabulka č. 1: Předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

rok	Pojistné na majetku a průmyslu celkem				Vyplacené pojistné plnění			
	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	Vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2000	6 668 673				4 410 200			
2001	7 049 994	381 321,00	1,06	13 815,39	4 048 740,00	-361 460,00	0,92	7 289,77
2002	8 339 139	1 289 145,00	1,18	16 341,64	15 763 188,00	11 714 448,00	3,89	28 381,69
2003	11 158 148	2 819 009,00	1,34	21 865,86	13 968 604,00	-1 794 584,00	0,89	25 150,53
2004	11 433 174	275 026,00	1,02	22 404,81	11 164 631,00	-2 803 973,00	0,80	20 101,96
2005	11 891 398	458 224,00	1,04	23 302,76	4 216 803,00	-6 947 828,00	0,38	7 592,37
2006	11 825 847	-65 551,00	0,99	23 174,30	5 753 274,00	1 536 471,00	1,36	10 358,79
2007	11 437 046	-388 801,00	0,97	22 412,40	5 373 027,00	-380 247,00	0,93	9 674,16
2008	11 643 323	206 277,00	1,02	22 816,62	5 848 414,00	475 387,00	1,09	10 530,09
2009	12 113 437	470 114,00	1,04	23 737,87	6 521 121,00	672 707,00	1,12	11 741,31
2010	12 132 437	19 000,00	1,00	23 775,11	7 485 251,00	964 130,00	1,15	13 477,23
2011	12 294 454	162 017,00	1,01	24 092,60	6 949 475,00	-535 776,00	0,93	12 512,56
2012	12 243 476	-50 978,00	1,00	23 992,70	5 994 331,00	-955 144,00	0,86	10 792,82
2013	12 191 537	-51 939,00	1,00	23 890,92	9 169 480,00	3 175 149,00	1,53	16 509,69
2014	12 587 419	395 882,00	1,03	24 666,70	7 243 181,00	-1 926 299,00	0,79	13 041,38

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

V posledních letech bylo pojištění podnikatelů ovlivněno několika faktory. V roce 2002 došlo k navýšení předepsaného pojistného na majetku meziročně o 34 %. Avšak celkový meziroční nárůst na podnikatelském pojištění byl pouze 5 %. Tento nárůst byl zapříčiněn rozsáhlými povodněmi, které zasáhly Českou republiku v roce 2002. V roce 2004 naopak došlo k nárůstu pojistného již pouze o 2 %. To bylo způsobeno především snižováním sazeb, které způsobila silná konkurence na pojistném trhu. Rok 2004 byl taktéž poznamenán řadou přírodních katastrof. Tyto katastrofy dopadly přes zajistitele i na pojistitele. V roce 2006 byl tento segment podnikatelského pojištění ovlivněn stagnací trhu a následoval pokles tempa růstu o 3% v roce 2007. V roce 2008 -2009 byl zaznamenán nárůst objemu předepsaného pojistného, který byl spojen s obavami z celosvětové finanční krize a možnosti rizika majetkové ztráty. Od roku 2008 objem pojištění podnikatelských a průmyslových stále roste. Především stoupá zájem o odpovědnostní pojištění, zde zaznamenáváme největší meziroční nárůst pojistného. Zájem o toto pojištění je především způsoben stále častějším uplatňováním nároků na odškodnění z tohoto typu pojištění. Pojištění podnikatelů dosahuje čtvrtinového podílu na trhu neživotního pojištění.

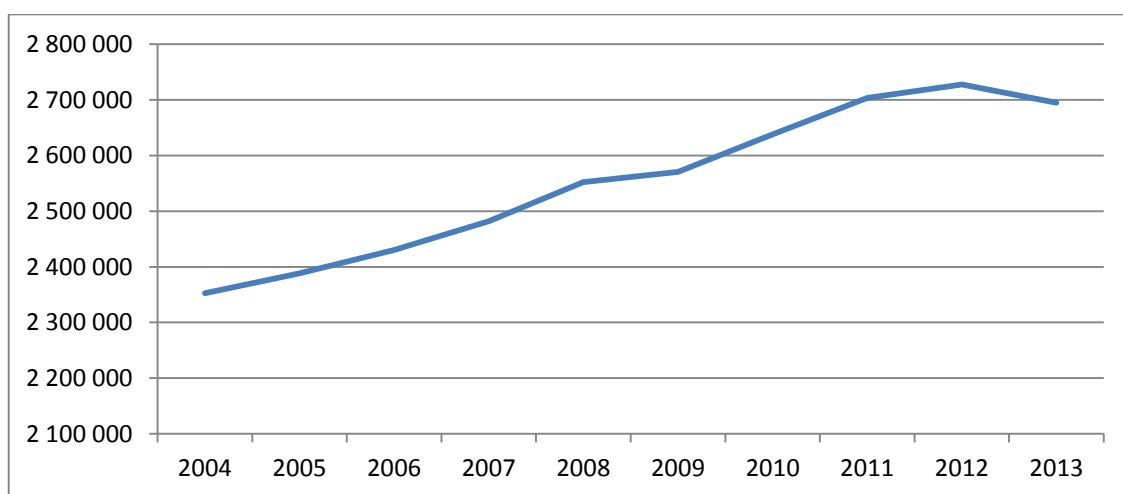
Graf 8: Tempo růstu předepsaného pojistného

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování, 2015

Pro úplnost představy o segmentu tohoto trhu graf č. 9 zobrazuje vývoj podnikatelských subjektů, kteří působí na českém trhu. Mezi podnikatelské subjekty jsou řazeny, jak fyzické osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění, tak i právnické subjekty, které představují akciové společnosti, společnosti s ručením omezením, veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti a také družstva a státní podniky. V roce 2012 přesáhl počet podnikatelských subjektů hranici 2 700 000 podniků, ovšem následující rok došlo k poklesu pod tuto hranici.

Graf 9: Vývoj počtu podnikatelských subjektů v ČR

Zdroj: ČSÚ + vlastní zpracování

5.8.1 Vyplacené pojistné plnění

Mezi další ukazatele, které odráží situaci pojistného trhu, patří výplata pojistného plnění. Tento ukazatel je ovlivňován živelnými pojistnými událostmi, které způsobují čím dál tím rozsáhlejší škody na pojištění majetku a to nejen v rámci České republiky. Tyto škody mají poměrně značný finanční dopad na celosvětový pojistný trh a to přes zajistitele. Na území ČR bylo evidováno nejvýše škod a největší podíl na vyplaceném pojistném plnění představují povodně, které zasáhly Českou republiku opakovaně a to v letech 2002, 2009, 2010 a 2013. Největší škody způsobené povodněmi byly zaregistrovány v roce 2002. Proto je velmi důležité, aby byly pojišťovny připraveny na takto vzniklé situace a to zejména v likvidaci pojistných událostí. Likvidace pojistných událostí sebou nese taktéž náklady, které by se měli připočítat k výplatě pojistného plnění. V této práci budu počítat pouze s vyplaceným pojistným plněním.

Na území České republiky od 90. let dochází k intenzivnějšímu výskytu větrných smrští a povodní. V roce 1997 zasáhly třetinu našeho území rozsáhlé povodně a dále v roce 2002. Jak je znázorněno níže, tato událost měla velmi významný vliv na pojistný trh. Vyplacené pojistné plnění v letech 2002 a 2003 převýšilo vybrané pojistné v tomto segmentu. Do vzniku těchto opakujících se událostí byly na majetkovém pojištění evidovány nízké sazby vzhledem k rozsahu pojistného plnění. Po těchto událostech byly nuceny zajišťovny plnit své závazky a to se odrazilo na zvýšení sazeb pojistného. Pojišťovny po té několikrát měnily povodňové mapy. A v současné době jsou místa, která nejsou na riziko povodně nebo záplava pojistitelná.

U pojištění majetku v průmyslových rizicích a výplatu pojistného plnění je patrné, že v roce 2002 a 2003 bylo vyplaceno na škodách více, než bylo vybráno. Došlo k meziročnímu nárůstu o 389% u výplaty pojistného plnění. V roce 2004 výplata pojistného plnění dosáhla téměř předepsaného pojistného, ale nejsou zde započteny náklady na pojistné plnění. Z toho vyplývá, že pojišťovny následující dva roky vyplácely škody z povodní, které po tuto dobu převyšovaly vybrané pojistné.

V roce 2008 je registrován 12% nárůst pojistného plnění. V tomto roce byla Česká republika zasažena poměrně rozsáhlou vichřicí. Jak již bylo uvedeno, tak v roce 2013 Českou republiku opět zasáhly povodně, které se odrazily na výplatě pojistného plnění, kdy meziroční nárůst představoval 53%. Po těchto povodních opět došlo ke změně povodňových map ze strany pojistitelů a zajistitelů a stoupl počet míst, která nejsou pro tato rizika pojistitelná.

5.8.2 Predikce předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů

Pojišťovny kalkulují s předpokládaným předepsaným pojistným pro nadcházející pojistné období, proto je vhodné modelovat trend vývoje předpokládaného předepsaného pojistného. Pro prognózy jsou použity trendové funkce. Časová řada je od roku 2000-2014 pro model trendové funkce použita pro předepsané pojistné dle tabulky č. 1.

Nejvhodnějším funkcí pro predikci předepsaného pojistného u pojištěné majetku a průmyslu podnikatelů je logaritmická funkce, u které vyšla nejvyšší hodnota indexu determinace .

Tabulka č. 2: Trendová funkce předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

Funkce	rovnice	Index determinace
logaritmická	$y = 2323,7\ln(x) + 6678,6$	0,8653

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě délky pozorovaného období časové řady bylo zvolený prognostický horizont 3 let a vypočten bodový odhad. Na základě tohoto odhadu je předpokládaný nárůst předepsaného pojistného u pojištění majetku průmyslu a podnikatelů v roce 2017 na 13 394 957 mil. Kč.

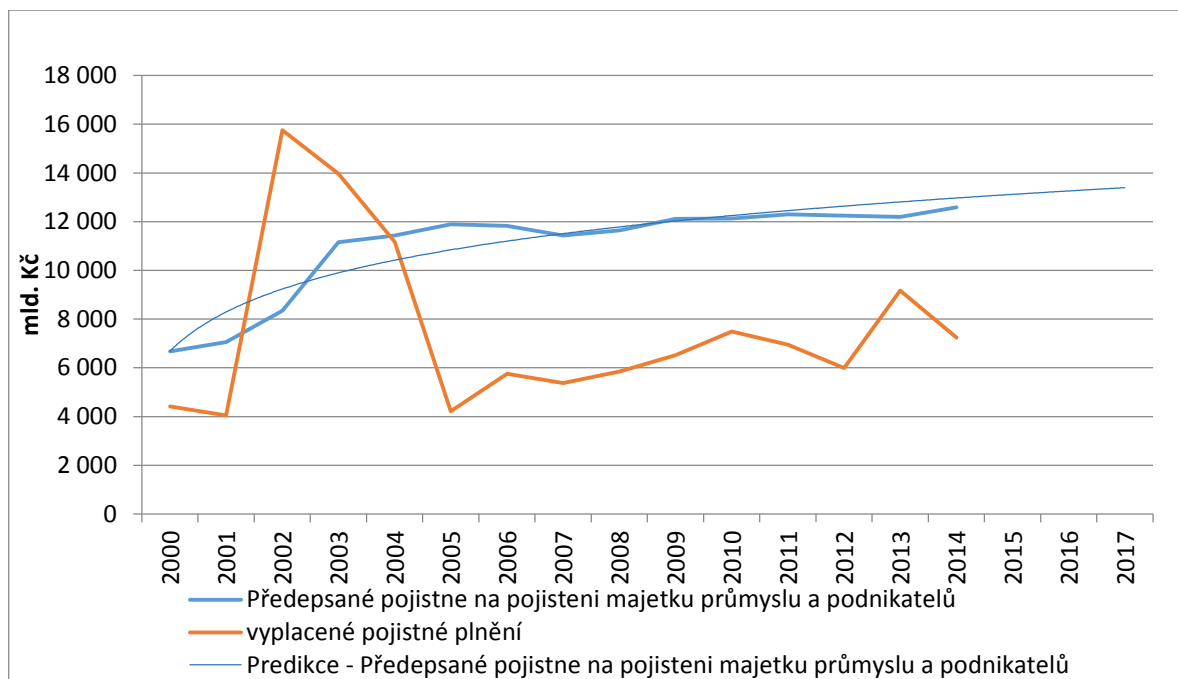
Tabulka č. 3: Bodový odhad předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

rok	Bodový odhad
2015	13 121 264
2016	13 262 138
2017	13 394 957

Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu č. 10 je znázorněn předpokládaný nárůst předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů v mld. Kč.

Graf 10: Vývoj předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů v mld. Kč

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování, 2015

5.9 Pojištění odpovědnosti průmyslu podnikatelů

V roce 2000 dosahovalo předepsané pojistné za pojištění odpovědnosti podnikatelů téměř 40 % pojistného roku 2014. V roce 2001 došlo k meziročnímu nárůstu předepsaného pojistného 21%. Růst pojistného pokračoval až do roku 2006. Kdy v roce 2006 došlo k stagnaci nárůstu pojistného. Od roku 2008 objem pojištění podnikatelských a průmyslových subjektů stále roste. Především stoupá zájem o odpovědnostní pojištění, zde zaznamenáváme jeden z největších meziročních nárůstů pojistného a to o 15%. Zájem o toto pojištění je především způsoben stále častějším uplatňováním nároků na odškodnění odpovědnostních škod a regresů s tím spojených. V roce 2011 je zaznamenán pokles 3 %. Od roku 2011 předepsané pojistné na trhu odpovědnostního pojištění mírně roste. Nárůst o 4% v roce 2014, mohl být způsoben změnou legislativy, kdy nejenom podnikatelské subjekty začínají vnímat tento druh pojištění jako nezbytný a došlo i k úpravám sazeb pojišťoven, jelikož se předpokládá vyšší nárůst respektive nároky pojistného plnění.

Tabulka č. 4: Předepsané pojistné pojištění odpovědnosti u průmyslu a podnikatelů

rok	Pojistné odpovědnosti v pojištění průmyslu a podnikatelů				Vyplacené pojistné plnění odpovědnosti v pojištění průmyslu a podnikatelů			
	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	Vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2000	1 900 203				785 793			
2001	2 294 350	394 147,00	1,21	4 496,08	844 972,00	59 179,00	1,08	1 521,38
2002	2 767 154	472 804,00	1,21	5 422,60	919 385,00	74 413,00	1,09	1 655,36
2003	3 212 406	445 252,00	1,16	6 295,13	939 834,00	20 449,00	1,02	1 692,18
2004	3 401 823	189 417,00	1,06	6 666,32	1 054 211,00	114 377,00	1,12	1 898,11
2005	3 784 763	382 940,00	1,11	7 416,74	1 027 631,00	-26 580,00	0,97	1 850,25
2006	3 785 953	1 190,00	1,00	7 419,07	1 218 370,00	190 739,00	1,19	2 193,68
2007	3 933 189	147 236,00	1,04	7 707,60	1 194 031,00	-24 339,00	0,98	2 149,86
2008	4 516 074	582 885,00	1,15	8 849,84	1 566 361,00	372 330,00	1,31	2 820,24
2009	4 664 775	148 701,00	1,03	9 141,24	2 177 475,00	611 114,00	1,39	3 920,55
2010	4 713 369	48 594,00	1,01	9 236,47	2 047 905,00	-129 570,00	0,94	3 687,26
2011	4 572 148	-141 221,00	0,97	8 959,73	1 831 199,00	-216 706,00	0,89	3 297,08
2012	4 605 776	33 628,00	1,01	9 025,62	1 626 986,00	-204 213,00	0,89	2 929,40
2013	4 673 971	68 195,00	1,01	9 159,26	1 780 724,00	153 738,00	1,09	3 206,20
2014	4 863 975	190 004,00	1,04	9 531,60	1 949 560,00	168 836,00	1,09	3 510,19
Průměr	3 845 995,27	211 698,00	1,07	7 809,09	1 397 629,13	83 126,21	1,08	2 595,12

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování,

5.9.1 Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů

Pro odvození prognóz pro vývoj předepsaného pojistného u pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů a vývoje vyplaceného pojistného plnění byly zvoleny tyto trendové funkce.

Tabulka č. 5: Trendová funkce předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění na pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů

	Funkce	rovnice	Index determinace
předepsané pojistné (mil. Kč)	logaritmická	$y = 1195,4 \ln(x) + 1622,6$	0,9655
vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	exponenciální	$y = 744,03e^{0,0718x}$	0,8442

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě délky pozorovaného období časové řady bylo zvolený prognostický horizont 3 let a vypočten bodový odhad. Na základě tohoto odhadu předpokládáme nárůst předepsaného pojistného u pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů v roce 2017

na 5 077 750 mil. Kč. Předpokládá se i s rotoucím trendem vyplacení pojistného plnění a to ve výši 2 709 395 mil.Kč

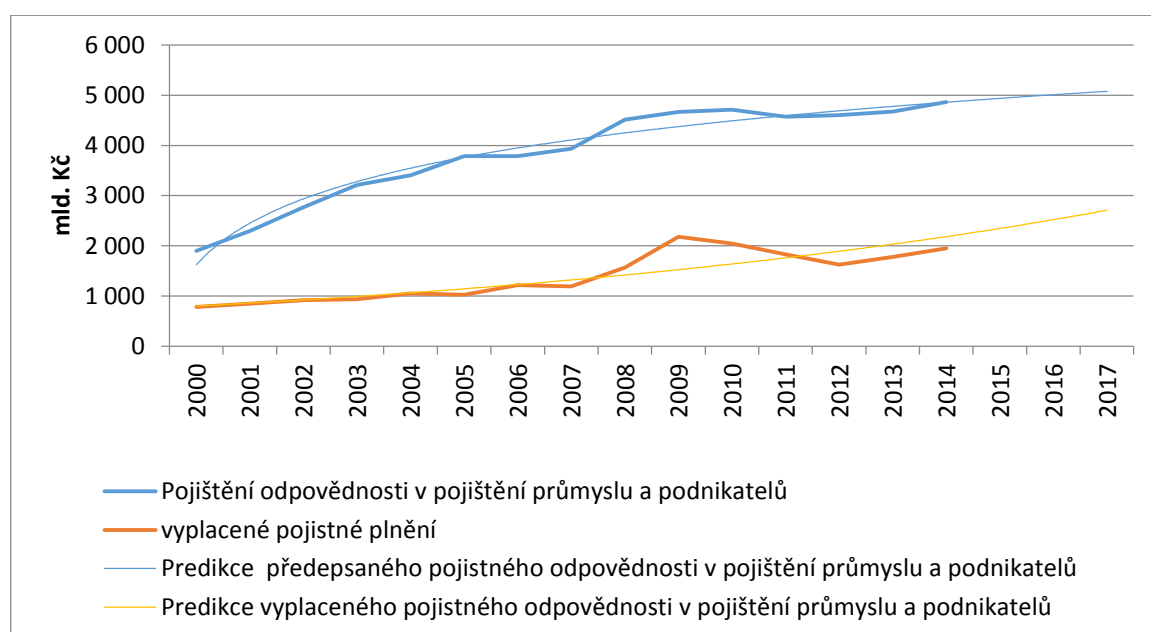
Tabulka č. 6: Bodový odhad předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění na pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů

rok	Bodový odhad	
	předepsané pojistné (mil. Kč)	vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)
2015	4 936 953	2 346 970
2016	5 009 423	2 521 680
2017	5 077 750	2 709 395

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 11 zobrazuje předpokládaný nárůst předepsaného pojistného a i vyplaceného pojistného za odpovědnostní škody. V roce 2016 by dle této prognózy mělo předepsané pojistné odpovědnostních škod dosahovat více než 50% předepsaného pojistného.

Graf 11: Vývoj předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů v mld. Kč

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

Pojištění odpovědnosti podnikatelů od počátku sledovaného období zaznamenává růst vyplaceného pojistného plnění. A od roku 2009 i nárůst pojistného plnění. V tomto segmentu není nikterak dramatický nárůst výplat pojistného plnění. Výplaty pojistného plnění zde představují jednu třetinu předepsaného pojistného.

5.10 Pojištění motorových vozidel

Pojištění motorových vozidel nám představují dva segmenty pojištění a to pojištění odpovědnosti za újmu z provozu motorového vozidla a havarijní pojištění. Pojištění odpovědnosti za újmu z provozu motorového vozidla tzv. povinné ručení je objektem velkého zájmu z pohledu pojistitelů, což je zapříčiněno poměrně neměnnou poptávkou po tomto druhu pojištění na kterou má vliv povinnosti sjednání tohoto pojištění dle platné legislativy.

5.10.1 Havarijní pojištění

Havarijní pojištění představuje poměrně značnou část trhu neživotního pojištění a to 19 %. Předepsané pojistné havarijního pojištění v roce 2000 dosahovalo 10 376 271 mil. Kč na předepsaném pojistném. V roce 2001 byl evidován meziroční pokles výplat pojistného plnění o 10%. V nadcházejícím roce pojistný trh stagnoval a v roce 2002 byl zaznamenán meziroční nárůst 11% a v roce 2003 16%, což představovalo ve sledovaném období nejvyšší nárůst a to i na absolutním meziročním nárůstu. V roce 2003 byl i nejvyšší nárůst výplat pojistného plnění, což bylo způsobeno rozsáhlými povodněmi v roce 2002. Až do roku 2008 byl zaznamenán nárůst předepsaného pojistného a to v průměru o 5% meziročně. Od roku 2008 do roku 2010 došlo k nárůstům výplat pojistného plnění. V roce 2010 bylo vyplaceno ve sledovaném období nejvíce, což mělo za následek nejvyšší předepsané pojistné v roce 2009. Od roku 2009 dochází k propadu předepsaného pojistného havarijního pojištění až do konce sledovaného období, avšak v posledním roce dochází ke stagnaci. Tento trend se odráží i v případě výplat pojistného plnění až na výjimku roku 2013, kdy došlo k meziročnímu nárůstu výplaty pojistného plnění o 3%.

Tabulka č. 7: Předepsané pojistné pojištění havarijní pojištění

rok	Pojistné havarijní pojištění				Vyplacené pojistné plnění havarijní pojištění			
	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	vyplacené pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2000	10 367 271				7 943 663			
2001	10 308 311	-58 960,00	0,99	20 200,49	7 176 729,00	-766 934,00	0,90	12 921,73
2002	11 483 508	1 175 197,00	1,11	22 503,45	7 849 648,00	672 919,00	1,09	14 133,32
2003	13 348 805	1 865 297,00	1,16	26 158,74	8 925 740,00	1 076 092,00	1,14	16 070,83
2004	14 201 661	852 856,00	1,06	27 830,02	9 408 548,00	482 808,00	1,05	16 940,13
2005	15 042 124	840 463,00	1,06	29 477,02	9 251 558,00	-156 990,00	0,98	16 657,47
2006	15 371 286	329 162,00	1,02	30 122,06	9 706 240,00	454 682,00	1,05	17 476,13
2007	15 986 244	614 958,00	1,04	31 327,15	9 480 337,00	-225 903,00	0,98	17 069,39
2008	16 789 857	803 613,00	1,05	32 901,93	10 186 129,00	705 792,00	1,07	18 340,17
2009	16 600 920	-188 937,00	0,99	32 531,69	10 269 195,00	83 066,00	1,01	18 489,73
2010	15 524 967	-1 075 953,00	0,94	30 423,22	11 130 314,00	861 119,00	1,08	20 040,18
2011	14 674 581	-850 386,00	0,95	28 756,77	10 659 862,00	-470 452,00	0,96	19 193,13
2012	14 248 575	-426 006,00	0,97	27 921,96	9 749 202,00	-910 660,00	0,91	17 553,48
2013	14 236 804	-11 771,00	1,00	27 898,89	10 059 022,00	309 820,00	1,03	18 111,31
2014	14 227 970	-8 834,00	1,00	27 881,58	9 537 811,00	-521 211,00	0,95	17 172,87

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.10.2 Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů

Pro odvození prognóz pro vývoj předepsaného pojistného u havarijního pojištění a vývoje vyplaceného pojistného plnění byly zvoleny tyto trendové funkce.

Tabulka č. 8: Předepsané pojistné pojištění havarijní pojištění

	Funkce	Rovnice	Index determinace
předepsané pojistné (mil. Kč)	kvadratická	$y = -0,0869x^2 + 1,6691x + 7,9883$	0,919
vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	kvadratická	$y = -0,0303x^2 + 0,6725x + 6,5468$	0,8359

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě délky pozorovaného období časové řady byl zvolený prognostický horizont 3 let a vypočten bodový odhad. Na základě tohoto odhadu je předpokládán pokles předepsaného pojistného u havarijního pojištění i pokles výplat pojistného plnění.

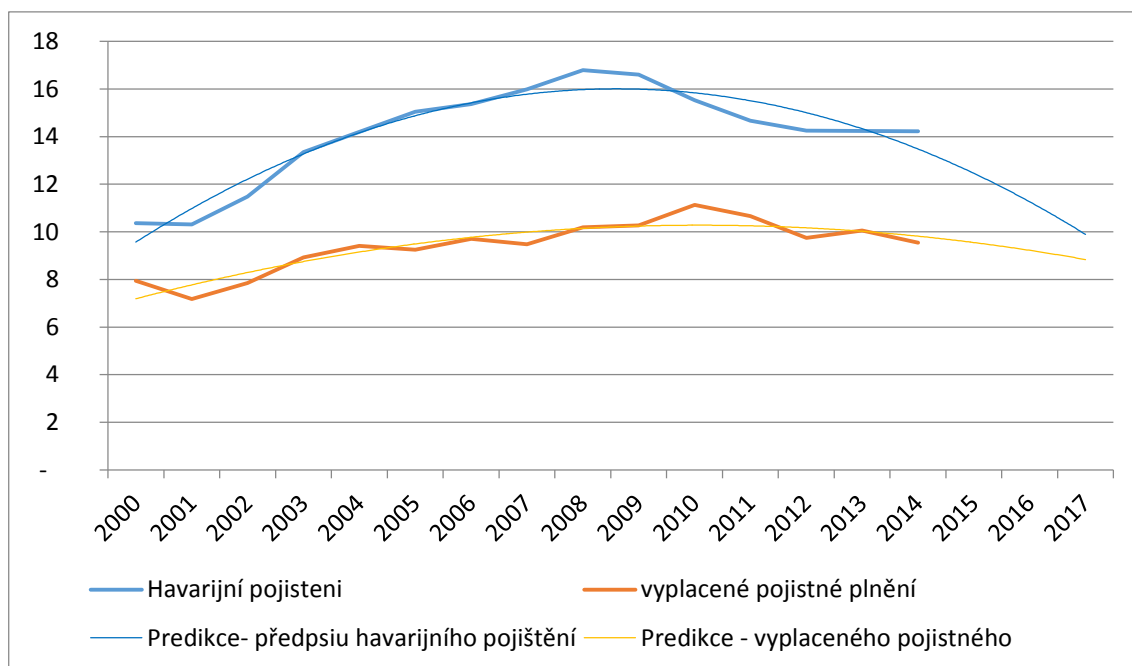
Tabulka č. 9: Bodový odhad havarijní pojištění

rok	Bodový odhad	
	předepsané pojistné (mil. Kč)	vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)
2015	12 447 500	9 550 000
2016	11 248 900	9 222 600
2017	9 876 500	8 834 600

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledek této prognózy by poukazoval na propad pojistného na úroveň roku 2000. Což by znamenalo propad trhu o 30% za 3 roky. Což dle stability pojistného trhu a nízkým výkyvům je velmi nepravděpodobné.

Graf 12: Vývoj předepsaného pojistného havarijního pojištění v mld. Kč

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.10.3 Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla

Povinné ručení vykazuje velice podobnou situaci jako havarijní pojištění při vyhodnocení bazických indexů. Vykazují tyto trhy téměř totožné výsledky. V roce 2000 dosahovalo předepsané pojistné 13 930 146 mil. Kč předepsaného pojistného. Meziroční nejvyšší nárůst byl registrován v roce 2001, kdy dosahoval 14%. V tomto

roce dosahovalo vyplacené pojistné 45% z předepsaného pojistného. Nárůst pojistného byl evidován až do roku 2009. V tomto roce dosahoval trh povinného ručení absolutně nejvyšší předepsané pojistné. Od roku 2010 registrujeme propad předepsaného pojistného meziročně o 6% a v roce 2011 o 9%. Klesající trend pokračoval až do roku 2014. Vliv na snižování předepsaného pojistného měly sazby pojistného z důvodu vysoké konkurence pojišťoven. Téměř k 100% meziročnímu nárůstu pojistného plnění dochází v roce 2011. V tomto roce se pojišťovny dostávají do situací, kdy náklady na pojistné plnění převyšují vybrané pojistné. A tato situace přetrvává do současnosti. Trh povinného ručení je z důvodu vysoké konkurenceschopnosti stlačen pod minimum a není pro pojišťovny rentabilní. Tato situace přetrvává do konce sledovaného období. V roce 2014 došlo se změnou zákona k rozšíření nároků na odškodnění z pojištění odpovědnosti a také k odvodům části pojistného do garančního fondu a nově jsou placeny i zásahy hasičských záchranných sborů. Tyto změny se promítly do pojistného a došlo k nárůstu pojistného v tomto segmentu o 3%.

Tabulka č. 10: Předepsané pojistné povinné ručení

rok	Pojistné povinné ručení				Vyplacené pojistné plnění povinné ručení			
	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	Vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2000	13 930 146				7 718 748			
2001	15 946 229	2 016 083,00	1,14	31 248,73	7 210 257,00	-508 491,00	0,93	12 982,10
2002	17 560 332	1 614 103,00	1,10	34 411,78	7 341 489,00	131 232,00	1,02	13 218,38
2003	19 596 078	2 035 746,00	1,12	38 401,09	8 012 075,00	670 586,00	1,09	14 425,77
2004	20 946 109	1 350 031,00	1,07	41 046,66	9 003 269,00	991 194,00	1,12	16 210,42
2005	21 611 764	665 655,00	1,03	42 351,10	9 562 270,00	559 001,00	1,06	17 216,91
2006	21 891 715	279 951,00	1,01	42 899,70	10 215 055,00	652 785,00	1,07	18 392,25
2007	22 426 510	534 795,00	1,02	43 947,70	9 562 270,00	-652 785,00	0,94	17 216,91
2008	23 621 838	1 195 328,00	1,05	46 290,10	10 254 644,00	692 374,00	1,07	18 463,53
2009	24 006 758	384 920,00	1,02	47 044,40	10 633 791,00	379 147,00	1,04	19 146,18
2010	22 490 274	-1 516 484,00	0,94	44 072,65	10 324 311,00	-309 480,00	0,97	18 588,96
2011	20 493 720	-1 996 554,00	0,91	40 160,14	20 621 130,00	10 296 819,00	2,00	37 128,43
2012	19 352 616	-1 141 104,00	0,94	37 924,00	19 896 929,00	-724 201,00	0,96	35 824,50
2013	18 936 870	-415 746,00	0,98	37 109,29	19 901 471,00	4 542,00	1,00	35 832,68
2014	19 544 975	608 105,00	1,03	38 300,95	21 400 815,00	1 499 344,00	1,08	38 532,26

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.10.4 Predikce předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů

Pro odvození prognóz pro vývoj předepsaného pojistného u pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla a vývoje vyplaceného pojistného plnění byly zvoleny tyto trendové funkce.

Tabulka č. 11: Trendové funkce povinné ručení

	Funkce	Rovnice	Index determinace
předepsané pojistné (mil. Kč)	kvadratická	$y = -0,1369x^2 + 2,4794x + 11,638$	0,8721
vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)	kvadratická	$y = 0,1033x^2 - 0,6128x + 8,4719$	0,921

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě délky pozorovaného období časové řady byl zvolený prognostický horizont 3 let a vypočten bodový odhad. Na základě tohoto odhadu předpokládáme pokles předepsaného pojistného u povinného ručení v roce 2017 na 11 911 600 mil. Kč. Předpokládá se i s rostoucím trendem vyplacení pojistného plnění a to ve výši 30 910 700 mil. Kč.

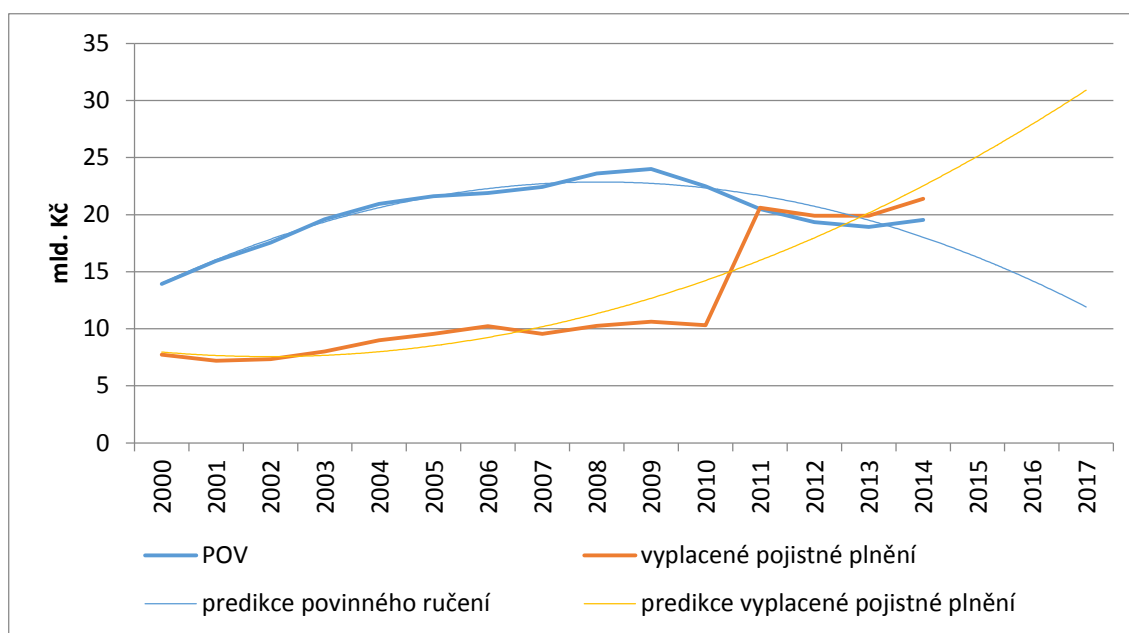
Tabulka č. 12: Bodový odhad povinné ručení

rok	Bodový odhad	
	předepsané pojistné (mil. Kč)	vyplacené pojistné plnění (mil. Kč)
2015	16 262 000	25 111 900
2016	14 223 700	27 908 000
2017	11 911 600	30 910 700

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledek této prognózy je pro pojišťovny ekonomicky nepřijatelný a i přes vysoce konkurenční prostředí ceny pojistného už nemůžou dále klesat. Dle prognózy nárůstu vyplaceného pojistného plnění na škodách povinného ručení, by se nechala předpokládat minimálně stejná predikce. Vzhledem k tomu, že pojišťovny podnikají za dosažením zisku, nebudou dlouhodobě dotovat tento produkt. Od roku 2014 došlo ke změně legislativy, která má značný vliv na výši výplaty pojistného plnění a to především na škodách na zdraví.

Graf 13: Vývoj předepsaného pojistného pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla v mld. Kč

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

5.11 Zemědělské pojištění

Zemědělské pojištění je součástí neživotního pojištění. Toto pojištění tvoří pouze 1,5 % předepsaného pojistného neživotního pojištění a má velmi kolísavou tendenci. Skládá se ze dvou složek, kterými je pojištění plodin a lesů a pojištění zvířat a nálezů. Předepsané pojistné u zemědělského pojištění zaznamenává značný nárůst, který přetrvává až do roku 2007. V roce 2008 došlo k poklesu o 8,5 %. Dále je zaznamenáván nárůst pojistného. Trend pojištění plodin a lesů koresponduje s celkovým předepsaným pojistným zemědělského pojištění. Druhý segment tohoto pojištění a to pojištění zvířat a nálezů po celou dobu sledovaného vývoje eviduje pokles. I přesto že PGRLF nabídlo podporu na pojistném až do výše 50 %.

V tomto segmentu převažuje pojištění plodin a lesů toto pojištění tvoří okolo 80 % veškerého zemědělského pojištění. U sledovaného pojistného období je evidován nárůst pojistného u plodin a lesů o 18 %. Zatímco u pojištění zvířat a nálezů došlo k rapidnímu poklesu v roce 2004 a tento segment tvořil téměř 39 % trhu zemědělského pojištění na konci sledovaného období je podíl již pouze okolo 20 %.

U pojištění zvířat a nákaz je evidován průměrný roční pokles o 4,75 %, který představuje průměrný roční pokles o 13,5 mil. Kč. Tento trend poklesu je poměrně konstantní a může předpokládat pokles tohoto druhu pojištění i do budoucna.

V témže sledovaném období je zaznamenán nárůst na pojistném o pojištění plodin a lesů. Ve sledovaném období dochází k průměrnému koeficientu ročního nárůstu o 8%. Pojistné zde od roku 2004 do roku 2013 vzrostlo téměř o 100 %. Průměrný roční nárůst u tohoto typu pojištění je více než 55 mil. Kč. Nárůst tohoto pojištění dorovná poklesy pojištění zvířat a nákaz.

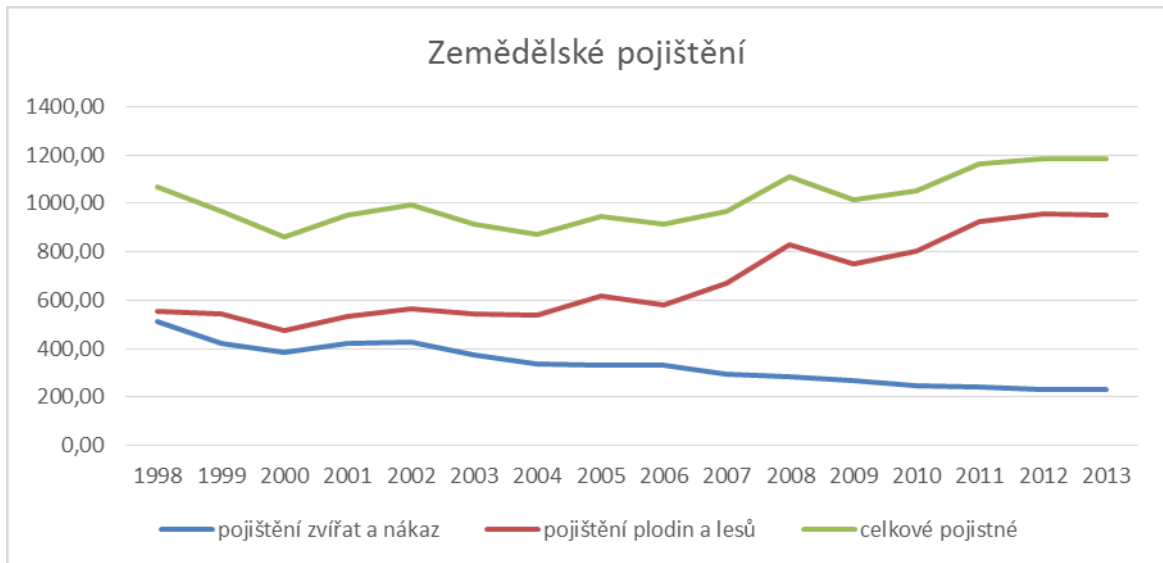
Podíly na předepsaném pojistném u pojištění hospodářských zvířat a pojištění plodin a lesů byly v roce 1998 téměř srovnatelné, obě tyto části držely přibližně 50 % podílu na předpisu zemědělského pojištění. Avšak u pojištění hospodářských zvířat je zaznamenán 65 % pokles v roce 2013 oproti výchozímu roku 1998 a u pojištění plodin a lesů nárůst o 71 % na předepsaném pojistném zemědělského pojištění.

V roce 2013 v tomto segmentu převažuje pojištění plodin a lesů toto pojištění tvoří okolo 80 % veškerého zemědělského pojištění. Ve sledovaném období evidujeme nárůst pojistného u plodin a lesů o 18 %. Zatímco u pojištění zvířat a nákaz došlo k rapidnímu poklesu a to v roce 2004 tento segment tvořil téměř 39 % trhu zemědělského pojištění v roce 2013 je tento podíl již pouze 20 %.

U pojištění zvířat a nákaz je evidován průměrný roční pokles o 4,75 %, který představuje absolutní průměrný roční pokles 13,5 mil. Kč. Tento trend poklesu je poměrně konstantní a můžeme předpokládat pokles tohoto druhu pojištění i do budoucna.

V témže sledovaném období je evidován nárůst na pojistném o pojištění plodin a lesů. Ve sledovaném období dochází k průměrnému koeficientu ročního nárůstu o 8%. Pojistné zde od roku 1998 do roku 2013 vzrostlo téměř o 71 %. Průměrný roční nárůst u tohoto typu pojištění je více než 55 mil. Kč. Nárůst tohoto pojištění dorovná poklesy pojištění zvířat a nákaz. A kopíruje trend celkového zemědělského pojištění.

Graf 14: Vývoj zemědělského pojištění

Zdroj: ČAP + vlastní zpracování

Škodní průběh zemědělského pojištění dosahuje poměrně vysokých hodnot. Vývoj počtu pojistných událostí byl až do roku 2009 konstantní a představoval okolo 4 tis. pojistných událostí ročně. V roce 2009 došlo k razantnímu nárůstu a to až na čtyřnásobek, kdy počet pojistných událostí přesáhl dvanáct tisíc. Po té došlo k poklesu, který je evidován až do konce sledovaného období. Od počtu evidovaných škod se odvíjí i výše výplaty pojistného plnění. V roce 2004 byla výplata pojistného plnění na jednu pojistnou událost, na kterou bylo vyplaceno 62 845 Kč. Výplata pojistného plnění na jednu událost stoupala o 24 % až do roku 2009, kdy byl zaznamenán značný nárůst pojistných událostí, a došlo k poklesu hodnoty průměrné škody. V roce 2009 představovala výplata na jednu škodu 98 520 Kč. Od tohoto roku je zaznamenáván nárůst výplaty pojistného plnění, který v současnosti představuje výši průměrné škody okolo 150 tis. Kč. Průměrná škodovost v tomto segmentu pojištění dlouhodobě koresponduje se 45 % podílem na předepsaném pojistném zemědělského pojištění. V roce 2009, kdy byl zaznamenán zvýšený počet pojistných událostí došlo k převýšení výplaty pojistného plnění na předepsaným pojistným o 19 %. V dalších letech vyplacené pojistné představovalo opět okolo 45 % podílu na pojistném zemědělského pojištění.

Určitý vliv na tomto segmentu pojištění má plocha zemědělské půdy. Zemědělské půdy ve sledovaném období pomalu postupně ubývá i přes veškeré programy a dotace spojené se zemědělstvím. Největší část zemědělské půdy tvoří orná půda, která představuje cca 74 % veškeré zemědělské půdy a po té následují louky a pastviny, ty představují 25 % podíl na této půdě. Naopak nejmenší podíl na zemědělské půdě tvoří chmelnice a to 0,26 %.

Na pojištění zvířat a nákazy má určitý podíl vývoj celkového počtu hospodářských zvířat. Počet hospodářských zvířat ve sledovaném období značně klesá od roku 2004 do roku 2013 došlo k poklesu počtu hospodářských zvířat o 4 tis. ks.

5.12 Návrhy a doporučení

Mezi základní priority každé společnosti nebo jedince by měla být možnost eliminace dopadů rizik, která na daný subjekt působí. Jedním z vhodných nástrojů ke snížení dopadů rizik na daný subjekt nebo osobu je pojištění. U pojištění majetku a odpovědnosti podnikatelů je zaznamenán nárůst od počátku sledovaného období. Ve srovnání s vyspělými zahraničními trhy je pojištěnost na českém území poměrně nízká. Do budoucna se nechá předpokládat nárůst pojištěnosti neživotního pojištění a to zejména s novými riziky, které na subjekty působí a pojistný trh na ně reaguje a vytváří nové pojistné produkty, aby eliminoval dopad rizik na jednotlivé subjekty.

V následujících letech se nechá předpokládat nárůst poptávky po pojištění odpovědnosti statutárních zástupců společností. Pojištění chrání potencionální osobní odpovědnost, které jsou vystaveni členové představenstva akciových společností, jednatelé společností s ručením omezením na základě výkonu svých funkcí a manažerských smlouvách. Dle obchodního zákoníku § 194 mají členové představenstva a jednatelé vykonávat činnost řádného hospodáře. Musí zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, prozrazení třetím stranám by mohlo způsobit společnosti škodu.

Dalším poměrně novým pojištěním, které má velmi výrazné ekonomické dopady na chod společnosti je pojištění pohledávek. Jedná se o formu pojištění, která chrání společnost v případě rizika spojeného se ztrátou vzniklou nezaplacením. Jedná se o efektivní a spolehlivý nástroj na řízení těchto rizik a zvyšuje bezpečnost obchodních

aktiv. Chrání společnosti v případě rizika spojeného se ztrátami, které vznikají nezaplacením za dodané zboží z důvodu platební neschopnosti nebo platební nevůle.

Vzhledem k vývoji geopolitických rizik a dopadu terorismu na společnost je vhodným pojištěním pro vybrané subjekty pojištění terorismu. Pojištění se vztahuje na věcné škody, ke kterým dojde v průběhu pojistné doby na pojištěném majetku v důsledku teroristického činu nebo sabotáže.

Každá společnost popřípadě i jedinec si chrání své informace a své know-how, které je v dnešní době ve většině případů uložené v elektronické podobě. Většina bankovních transakcí probíhá přes internet a vzrůstá počet věcí, které jsou řízeny nebo se nechají řídit přes internet a to vede i k nárůstu počtu hackerských útoků. K ochraně tohoto rizika slouží pojištění kybernetických rizik, které bude do budoucna pro společnosti jedním se základních a velmi vyhledávaných pojištění.

6. Závěr

V České republice převažuje neživotní pojištění nad životním pojištěním ve srovnání se světovým trhem je to opačný trend. Tato převaha je především způsobena motivací obyvatel k ochraně majetku. Produkty životního pojištění neměli zejména v devadesátých letech takové obliby. Tato situace mohla být způsobena i štedrostí sociálního systému financování v důchodovém věku. Avšak od roku 2009 zaznamenáváme pokles podílu neživotní pojištění na úkor vzestupu životního pojištění. Tento vývoj je do jisté míry způsoben vývojem ekonomiky, což bylo vyvoláno krizí amerických hypotéčních bank, které ovlivnily světové finanční trhy. V České republice to mělo za důsledek propad zejména ve stavebnictví a automobilovém průmyslu. Také poklesla dynamika sjednávání pojištění.

Vývoj předepsaného pojistného majetku a průmyslu podnikatelů zaznamenával nárůst pojistného ve sledovaném období na celkovém předepsaném pojistném. Předpokládá se i s nárůstem v nadcházejících letech. Nárůst předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů se předpokládá i v prognózovaném období na 13 394 957 mil. Kč. Pojistný trh průmyslového pojištění je úzce spjatý s ekonomickým trhem. Případné ekonomické propady se promítnou i v tomto segmentu pojištění, avšak vzhledem k vývoji trhu a hrozbě více rizik zejména geopolitických a kybernetických předpokládáme nárůst pojistného.

Pojištění odpovědnosti u pojištění průmyslu a podnikatelů zaznamenává ve sledovaném období nárůst pojistného o více než 100%. Tento nárůst je prognózován i do budoucna a je velmi pravděpodobné, že předepsané pojistné u pojištění odpovědnosti bude růst a to zejména v závislosti na změnu legislativy v roce 2014. Změnou legislativy došlo k výplatě vyšších nároků pojistného plnění u odpovědnostních škod. Tento trend nárůstu škod se projeví až v roce 2015 a v případě navýšení výplat pojistného plnění budou muset pojišťovny reagovat navýšením pojistného.

U pojištění odpovědnosti motorových vozidel zaznamenáváme pokles, který je do značné míry způsoben tlakem na neustále se snižující sazby. Prognóza k pojištění odpovědnosti pro nadcházející období předpokládá, pokles předepsaného pojistného a navýšení výplaty pojistného plnění. Přes neustálý tlak na sazby pojistného z důvodu vysoké konkurence se pojišťovny dostávají do situací, kdy náklady na pojistné plnění převyšují vybrané pojistné. V roce 2014 došlo se změnou zákona k rozšíření nároků na

odškodnění z pojištění odpovědnosti a také k odvodům části pojistného do garančního fondu a nově jsou placeny i zásahy hasičských záchranných sborů. Tyto změny se promítly do pojistného a došlo k jeho nárůstu v roce 2014 v tomto segmentu. I přesto prognóza předpokládá dále s poklesem předepsaného pojistného a nárůstem výplaty pojistného plnění, avšak tento scénář je nepravděpodobný. Pojišťovny mají za cíl maximalizaci zisku a tento produkt je v případě současných sazeb nerentabilní. Tudíž pravděpodobně dojde k nárůstu sazeb a s tím i pojistného.

Havarijní pojištění představuje poměrně značnou část trhu neživotního pojištění a to 19 %. Předepsané pojistné havarijního pojištění koresponduje s vývojem neživotního pojištění. Do roku 2009 docházelo k růstu pojistného a od tohoto roku zaznamenáváme pokles, který je do jisté míry spojen i s poklesem pořizovací ceny automobilů a samozřejmě také na vzrůstající konkurenceschopnosti mezi pojistiteli. Pojistné se odráží od hodnoty motorového vozidla. V roce 2010 je zaznamenána zvýšená výplata pojistného plnění a tento trend pokračuje.

Z analýz zobrazují rozložení předepsaného pojistného neživotního pojištění mezi jednotlivé segmenty, je patrné, že trh neživotního pojištění je stabilní a nedochází zde k žádným velkým změnám v rozložení předepsaného pojistného.

Český pojistný trh ve srovnání s vybranými státy patří k méně rozvinutým. Pojištěnost v České republice je pod průměrem světové pojištěnosti, tak i pod průměrem pojištěnosti průměru Evropské unie. Český pojistný trh představuje 0,16% celosvětového předepsaného pojistného. V nadcházejících letech je předpokládáno, že se pojistný trh bude rozvíjet a dojde k nárůstu předepsaného pojistného a zvýší se i poptávka po nových pojistných produktech, které chrání nově identifikované hrozby, které dopadají, jak na společnosti tak ostatní subjekty.

7. Zdroje

- [1] HINDLS, Richard a kol. Statistika pro ekonomy. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [2] ARLT, J. (1999): Moderní metody modelování ekonomických časových řad. Grada Publishing, Praha.
- [3] CIPRA, Tomáš. Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii. Praha: SNTL, 1986
- [4] ARLT, J. - ARLTOVÁ, M. (1997): Příklady z analýzy ekonomických časových řad, skripta VŠE Praha.
- [5] HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. Statistika pro ekonomy. Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-34-7.
- [4] JÍLEK, J. Finanční trhy. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-453-3.
- [5] ČEJKOVÁ, V. Pojistný trh. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0137-5.
- [6] DAŇHEL, J. a kol. Pojistná teorie. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-247-0146-4.
- [7] Daňhel, J.: Kapitoly z pojistné teorie. 1. vydání. Praha, VŠE, 2000, ISBN 80-245-0306-9
- [8] Daňhel, J. a kol.: Pojistná teorie. 2. vydání. Praha, Professional Publishing, 2006, ISBN 80-86946-00-2
- [9] MAJTÁNOVÁ, A., a kol. Pojišťovnictví – teorie a praxe. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 80-86929-19-1.
- [10] DUCHÁČKOVÁ, E. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2005. ISBN 80-86119-92-0.
- [11] HRADEC, M., KŘIVOHLÁVEK, V., ZÁRYBNICKÁ, J. Pojištění a pojišťovnictví. Praha: Eupress, 2005. ISBN 80-86754-48-0.
- [12] SCHELLE, K., HRADEC, M. Historie pojišťovnictví. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-52-X.
- [13] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. [online]. 2016 [cit. 2016-01-2]. Dostupné z: <<http://www.cap.cz/>>
- [14] PGRLF. [online]. 2016 [cit. 2016-01-2]. Dostupné z: <<http://www.cap.cz/>>

Internetové zdroje:

http://www.swissre.com/media/news_releases/Stronger_advanced_markets_performance_boosts_insurance_industry_growth_in_2014.html

<http://www.iii.org/publications>

www.pgrlf.cz

<http://www.propertycasualty360.com/?slreturn=1459375856>

<http://www.sigma-explorer.com/index.html>

<http://www.cap.cz/images/o-nas/vyrocní-zpravy/2014.pdf>

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnn_e_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2014_cz.pdf

8. Seznam grafů a tabulek a obrázků

Graf 2: Vývoj technických rezerv pojišťoven

Graf 2: Vývoj předepsaného pojistného

Graf 3: Vývoj pojištěnosti ČR-EU

Graf 4: Komparace pojištěnosti s vybranými státy 2014

Graf 5: Rozdělení světového trhu předepsaného pojistného 2014

Graf 6: Podíl na předepsaném pojistném jednotlivých pojišťoven 2014

Graf 7: Vývoj struktury trhu neživotního pojištění

Graf 8: Tempo růstu předepsaného pojistného

Graf 9: Vývoj počtu podnikatelských subjektů v ČR

Graf 10: Vývoj předepsaného pojistného na majetku a průmyslu podnikatelů v mld. Kč

Graf 11: Vývoj předepsaného pojistného odpovědnosti a průmyslu podnikatelů v mld. Kč

Graf 12: Vývoj předepsaného pojistného havarijního pojištění v mld. Kč

Graf 13: Vývoj předepsaného pojistného pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla v mld. Kč

Graf 14: Vývoj zemědělského pojištění

Tabulka č. 1: Předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 2: Trendová funkce předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 3: Bodový odhad předepsané pojistné na pojištění majetku průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 4: Předepsané pojistné pojištění odpovědnosti u průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 5: Trendová funkce předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění na pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 6: Bodový odhad předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění na pojištění odpovědnosti průmyslu a podnikatelů

Tabulka č. 7: Předepsané pojistné pojištění havarijní pojištění

Tabulka č. 8: Předepsané pojistné pojištění havarijní pojištění

Tabulka č. 9: Bodový odhad havarijní pojištění

Tabulka č. 10: Předepsané pojistné povinné ručení

Tabulka č. 11: Trendové funkce povinné ručení

Tabulka č. 12: Bodový odhad povinné ručení

Obrázek č. 1 Meziroční nárůst pojištěnosti jednotlivých stát

9. Přílohy

Příloha č. 1 předepsané pojistné zemědělské pojištění

	pojištění zvířat a nákaz	pojištění plodin a lesů	pojistné celkem
1998	510,30	555,40	1065,70
1999	423,10	544,60	967,70
2000	386,60	475,00	861,60
2001	422,00	530,80	952,80
2002	426,00	566,90	992,90
2003	373,40	542,10	915,50
2004	336,50	536,55	873,05
2005	330,23	614,84	945,07
2006	332,64	579,32	911,96
2007	295,36	670,95	966,31
2008	285,18	827,21	1112,39
2009	269,04	747,99	1017,03
2010	248,85	801,29	1050,13
2011	240,87	924,07	1164,93
2012	229,58	953,78	1183,35
2013	231,57	952,17	1183,75

Zdroj: ČAP

Příloha č. 2: pojištěnost vybraných států

státy	HDP na osobu	pojistné na osobu
Rumunsko	10,01	119
Turecko	10,53	153
Bulharsko	7,7	164
Rusko	13,23	181
Čína	7,25	235
Chorvatsko	13,51	352
Maďarsko	14,1	353
Polsko	14,5	447
Řecko	21,55	478
Slovensko	19,46	514
Česká republika	20,52	721
Slovinsko	24,83	1246
Španělsko	30,16	1532
Portugalsko	22,22	1821
Rakousko	51,44	2681
Německo	46,97	3054
Itálie	35,82	3078
Belgie	47,39	3297
Kanada	50,4	3532
Singapur	56,26	3759
Japonsko	34,97	3778
Francie	43,1	3902
Irsko	52,67	3944
Švédsko	58,6	4003
USA	54,68	4017
Norsko	97,45	4579
Velká Británie	45,54	4823
Finsko	49,61	5420
Nizozemí	51,5	5689
Dánsko	60,52	5795
Švýcarsko	86,18	7934

Zdroj: SWISS RE

státy	pojištěnost - životní pojištění	pojištěnost - neživotní pojištění	celková pojištěnost	předepsané pojistné (mld.USD)	předepsané pojistné (mld.USD) životní poj.	předepsané pojistné (mld.USD) neživotní poj.
Velká Británie	7,99	2,6	10,59	351266	2945900	115945,4
Řecko	1	1,22	2,22	5268,4	237500	2892,7
Chorvatsko	0,8	1,8	2,6	1493,9	57400	1033,6
Maďarsko	1,4	1,1	2,5	3488,2	139500	1535,7
Irsko	5,81	1,68	7,49	53953,7	243800	8817,3
Itálie	6,51	2,08	8,59	194734,9	2148700	494442,9
Nizozemí	2,52	8,53	11,05	95955,6	868800	74100,2
Norsko	2,94	1,76	4,7	25081,9	498300	10443,2
Polsko	1,33	1,75	3,08	17234,8	559100	9798,4
Portugalsko	5,99	2,21	8,2	19151	231800	5189
Rumunsko	0,23	0,96	1,19	2374,1	199600	1918,2
Rusko	0,15	1,22	1,37	25737,8	1884000	22909,9
Švédsko	4,97	1,86	6,83	38734,9	567000	10556,1
Slovinsko	1,39	3,63	5,02	2574	51300	1862,8
Slovensko	1,28	1,36	2,64	2785	105400	1435,2
Turecko	0,18	1,27	1,45	11595,4	799900	10119,2
Rakousko	2,05	3,16	5,21	22794,1	437400	13819,9
Belgie	4,25	2,7	6,95	39387,7	533400	16548,6
Bulharsko	0,35	1,77	2,12	1179,6	55500	983,4
Švýcarsko	5,1	4,11	9,21	65210,8	708400	29116,9
Česká republika	1,59	1,93	3,52	7602,9	216300	4173,7
Německo	3,06	3,44	6,5	254644,4	3865300	136169,5
Dánsko	6,73	2,85	9,58	34308,5	340700	11377,8
Španělsko	2,35	2,73	5,08	71473,5	1406700	38461,6
Finsko	8,87	2,05	10,92	29624,7	271100	5569,2
Francie	5,92	3,13	9,05	270519,8	2848300	97758,9
Japonsko	8,37	2,44	10,81	371588,1	4440200	108174,1
Singapur	5,05	1,63	6,68	15542,8	307900	11457,6
Čína	1,75	1,5	3,25	176949,6	10113900	151489,5
USA	3,1	4,32	7,35	1280443	17430400	752222,1
Kanada	2,91	4,09	7	125372,9	1788900	73235,3

Zdroj: SWISS RE

Příloha č. 4.: Předepsané pojistné - členů ČAP

rok	Technické rezervy - neživotní pojištění				Technické rezervy - životní pojištění				Technické rezervy celkem			
	technické rezervy (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	technické rezervy (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	technické rezervy (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2001	37 160 167				97 768 694				134 928 861			
2002	46 624 115	9463948,00	1,25	23300,41	110 849 306	13080612,00	1,13	55286,44	157 473 421	22544560,00	1,17	78383,98
2003	50 863 830	4239715,00	1,09	25419,21	125 421 357	14572051,00	1,13	62554,29	176 285 187	18811766,00	1,12	87747,73
2004	59 321 459	8457629,00	1,17	29645,91	139 253 358	13832001,00	1,11	69453,05	198 574 817	22289630,00	1,13	98842,62
2005	58 505 201	-816258,00	0,99	29237,98	162 964 889	23711531,00	1,17	81279,25	221 470 090	22895273,00	1,12	110238,97
2006	62 261 790	3756589,00	1,06	31115,34	182 887 012	19922123,00	1,12	91215,47	253 035 567	31565477,00	1,14	125951,00
2007	64 081 417	1819627,00	1,03	32024,70	197 408 214	14521202,00	1,08	98457,96	261 489 631	8454064,00	1,03	130159,10
2008	68 632 200	4550783,00	1,07	34298,95	204 843 411	7435197,00	1,04	102166,29	273 475 610	11985979,00	1,05	136125,24
2009	66 561 649	2070551,00	0,97	33264,19	222 480 829	17637418,00	1,09	110963,01	289 042 478	15566868,00	1,06	143873,81
2010	57 574 344	8987305,00	0,86	28772,79	245 771 093	23290264,00	1,10	122579,10	303 345 437	14302959,00	1,05	150993,25
2011	56 690 218	-884126,00	0,98	28330,94	256 958 695	11187602,00	1,05	128158,95	313 648 913	10303476,00	1,03	156121,91
2012	56 626 059	-64159,00	1,00	28298,88	272 798 554	15839859,00	1,06	136059,13	329 424 613	15775700,00	1,05	163974,42
2013	54 812 016	1814043,00	0,97	27392,31	278 629 810	5831256,00	1,02	138967,49	333 441 826	4017213,00	1,01	165974,03
2014	54 969 840	157824,00	1,00	27471,18	279 915 501	1285691,00	1,00	139608,73	334 885 341	1443515,00	1,00	166692,55
Průměr	56763164,64	1369974,85	1,03	29120,98	198425051,64	14011292,85	1,09	102826,86	255751556,57	15381267,69	1,07	131929,12

rok	Předepsané pojistné - neživotní pojištění				Předepsané pojistné - životní pojištění				Předepsané pojistné celkem			
	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index	předepsané pojistné (mil. Kč)	1. diference	koeficient růstu	bazický index
2001	50 915 403				28 281 966				79 197 369			
2002	54 312 191	3396788,00	1,07	27142,52	34 160 586	5878620,00	1,21	17037,70	88 427 777	9230408,00	1,12	44015,82
2003	63 512 520	9200329,00	1,17	31740,39	41 123 386	6962800,00	1,20	20510,42	104 635 906	16208129,00	1,18	52083,58
2004	67 349 479	3836959,00	1,06	33657,91	44 200 964	3077578,00	1,07	22045,37	111 550 443	6914537,00	1,07	55525,36
2005	70 794 543	3445064,00	1,05	35379,58	44 917 203	716239,00	1,02	22402,60	115 711 746	4161303,00	1,04	57596,69
2006	73 016 099	2221556,00	1,03	36489,80	47 232 832	2315629,00	1,05	23557,52	120 248 931	4537185,00	1,04	59855,12
2007	69 175 050	-3841049,00	0,95	34570,24	38 799 925	-8432907,00	0,82	19351,58	107 974 975	12273956,00	0,90	53745,63
2008	73 145 521	3970471,00	1,06	36554,48	41 875 162	3075237,00	1,08	20885,37	115 020 683	7045708,00	1,07	57252,70
2009	73 857 822	712301,00	1,01	36910,46	43 728 674	1853512,00	1,04	21809,81	117 586 496	2565813,00	1,02	58529,86
2010	71 492 617	-2365205,00	0,97	35728,44	44 703 390	974716,00	1,02	22295,96	116 196 008	-1390488,00	0,99	57837,73
2011	69 052 154	-2440463,00	0,97	34508,82	46 575 529	1872139,00	1,04	23229,69	115 627 683	-568325,00	1,00	57554,84
2012	67 697 044	-1355110,00	0,98	33831,61	46 302 733	-272796,00	0,99	23093,63	113 999 777	-1627906,00	0,99	56744,54
2013	67 830 062	133018,00	1,00	33898,08	46 489 943	187210,00	1,00	23187,00	114 320 005	320228,00	1,00	56903,93
2014	69 169 776	1339714,00	1,02	34567,60	46 201 399	-288544,00	0,99	23043,09	115 371 175	1051170,00	1,01	57427,17
Průměr	67237162,93	1404182,54	1,03	34229,23	42470978,00	1378417,92	1,04	21726,90	109704926,71	2782600,46	1,03	55774,84

Zdroj: ČAP

Příloha č. 5: Podíl pojistného na HDP v ČR a EU (27) (%)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ČR - podíl na HDP pojistné celkem	2,3	2,4	2,6	2,8	3	3,2	3,4	3,7	4,1	4	3,9	3,8	3,7	3,8	3,6	3,9	3,9	3,8	3,9	3,7
ČR - na HDP - NŽP	1,7	1,8	1,9	2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2	2,1	2
ČR - podíl na HDP - ŽP	0,6	0,6	0,7	0,8	1	1	1,2	1,4	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,5	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7
EU - podíl na HDP - pojistné celkem	6,6	6,7	7	7,1	7,7	8,5	8,1	8,3	8,3	8,4	8,7	9	9,1	8,1	8,5	8,4	8	7,9	8	8
EU - podíl na HDP - NŽP	3,2	3,1	3	3	2,9	2,9	3	3,1	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
EU - podíl na HDP - ŽP	3,3	3,6	4	4,1	4,8	5,6	5,1	5,2	5	5,1	5,5	5,7	5,9	4,9	5,2	5,2	4,8	4,7	4,8	4,8

Zdroj: ČAP

Příloha č. 6: Struktura pojistného trhu - neživotní pojištění (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
poj. odpovědnosti z provozu vozidla	30,9	30,5	30,4	29,9	29	29	27,1	25,2	25,1	25,1	25,7
poj. majetku	24,8	24,4	23,4	22,2	22,7	23,7	23,9	24,8	24,9	25,2	25,2
havarijní pojištění	21	21,2	21	20,8	20,4	19,9	18,6	17,9	18,7	18,5	18,3
všeobecné poj. poz. voz., kromě kolej.	12,3	12,9	12,8	13,1	13,7	13,9	14,4	14,9	15,7	15,9	16,1
ostatní	11	11	12,4	14	14,2	13,5	16	17,2	15,7	15,2	14,7

Zdroj: ČAP